

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

"LJUDSKA PRAVICA"
USTANOVLJENA 6. OKTOBRA
1944 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOJBO JE IZRA-
JALA KOT DNEVNIK IN
FEDNIK - OB OSVOBODITVI
OD 1. JULIJA 1945 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1948 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI
S "BORBO".

Mongolski ministrski predsednik v torek opoldne pri našem predsedniku republike

»BEOGRAJSKO SEJMIŠČE NAPRAVI ZELO DOBER VTIS«

Je ob včerajšnjem obisku na Beograjskem sejmu izjavil predsednik Tito

Beograd, 28. avg. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito s soprogo Jovanko sta prispela na beograjsko sejmišče v odprtem avtomobilu nekaj minut po 8. Potem ko sta ju pozdravila Djurica Jokić in Olga Divac, sta z ostalimi gosti odšla v razstavne paviljone. Predsednik Tito si je nekaj časa ogledoval stroje kruševske tovarne »14. oktobra«. Na števili predstavnika vladnih in avstrijskih tovarnic, ki jih je pozdravil, je bil tudi avstrijski direktor tovarne industrije traktorjev in strojev Beograd, ki tu razstavlja traktorje in druge stroje. Predsednik Tito se je zlasti zanimal za traktor tega našega podjetja in za priključne stroje, s katerimi je kompletiran. Direktor tovarne je obvestil predsednika, da bo začela industrija traktorjev in strojev s sodelovanjem z nekaterimi drugimi tovarniarji do konca leta 1957 v celoti izdelovati traktorje Ferguson.

V NAJLEPŠI VELESEJMSKI STAVBI

Predsednik Tito in njegova soproga Jovanka sta prispela na beograjsko sejmišče v odprtem avtomobilu nekaj minut po 8. Potem ko sta ju pozdravila Djurica Jokić in Olga Divac, sta z ostalimi gosti odšla v razstavne paviljone. Predsednik Tito si je nekaj časa ogledoval stroje kruševske tovarne »14. oktobra«. Na števili predstavnika vladnih in avstrijskih tovarnic, ki jih je pozdravil, je bil tudi avstrijski direktor tovarne industrije traktorjev in strojev Beograd, ki tu razstavlja traktorje in druge stroje. Predsednik Tito se je zlasti zanimal za traktor tega našega podjetja in za priključne stroje, s katerimi je kompletiran. Direktor tovarne je obvestil predsednika, da bo začela industrija traktorjev in strojev s sodelovanjem z nekaterimi drugimi tovarniarji do konca leta 1957 v celoti izdelovati traktorje Ferguson.

Med ogledom tega dela sejmišča so številni obiskovalci in razstavljalci navdušeno pozdravljali predsednika Tita in ostale goste.

V dvorani števil 1 je predsednik Tita sprejelo novo ploskano navzočih, pomešano z brnelimi stroji, ki so jih novi proizvajalci za to svečano priložnost pogabili. Predsednik Tito se je najprej ozrl na kupolo, potem pa se je ustavil najprej pri strojništvu in nato pri strojništvu. V kinodvorani je bil tudi ogled izdelke podjetja »Bratstvo« iz Novoga Travnika. V tem prostoru so razstavljeni izdelki tovarne »Ivo Ribar« iz Železnikov. Predsednik Tito se je zanimal zlasti za veliko pnevmatično kladivo. Zagrebška tovarna »Prvomajska« razstavlja na Beograjskem velesejmu svoje nove izdelke. Predsednik Tito se je povzpela na nekoliko privzdignjeno stojnico »Prvomajske«, da bi bolje videl njen najnovejši izdelek — univerzalni brus za orodje.

Gostje so se potem povzpeli na prvo galerijo te dvorane in

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 29. avgusta
Ponoči še nekaj padavin, jutri izboljšanje do spremenljive oblačnosti. Temperature ponoči med 9 in 12. v Primorju 15, najvišje dnevne temperature med 17 in 23 stopinj C.

Stanje vremena
Ob severozahodnih vetrovih se pomikajo valovi frontalnih motenj prek alpskih predelov. Za njimi dotekajo nad Srednjo Evropo nekoliko hladnejše zračne mase.

si med drugim ogledali stojnice Maroka, radioindustrije »Nikola Tesla« iz Beograda, »Iskra« iz Kranja in avstrijsko stojnico. Predstavniki industrijske stojnice so izročili predsedniku Titu in njegovi soprogi informativno gradivo o Avstriji v lepih platnicah iz plastične mase.

VABILO PREDSEDNIKU TITU

Na poti v dvorano števil 2 se je predsednik Tito ustavil v sejmski tiskarni, v kateri so montirani grafični stroji raznih proizvajalcev. Prav tisti hip so tiskali najnovejšo številko časnika »Sajamski kurir«. Ko je odhajal iz tiskarne, se je predsednik Tito ustavil pred odprto stojnico ladjedelnice — »Tito« in se zanimal za motorne čolne, ki jih izdeluje ta ladjedelnica.

V dvorani števil 2, ki so si jo gostje potem ogledali, so predstavniki tovarne zdravil »Galenika« naprosili predsednika republike, naj obišče »Galeniko«, kadar bo ugodno. Tito se je nasmehnil in jih pozdravil z roko, potem pa si je ogledal stojnico tovarne barv »Duga«. V tej stojnici so predstavniki tovarne stekla iz Paračina povabili predsednika, naj obišče to tovarno, če pa ne more, naj si ogleda vsaj njeno razstavo v Knez Mihajlovi ulici v Beogradu.

V UPRAVI VELESEJMA

Gostje so si potem ogledali nekatere razstavne prostore tudi v tretji dvorani. Predsednik Tito si je ogledoval razne domače in tuje izdelke skoraj poldrugo uro, potem pa se je mudil eno uro v upravi velesejma. Ko so mu predstavniki projektanta sejmišča Milorada Pantovića, mu je predsednik Tito čestital k projektu in rekel, da je njegova ideja zelo lepa in smela.

Predsednik je tudi izjavil, da napravi poslopja na človeka mogočnejši vtis, da je razporeditev v njih takšna, da lahko človek v kratkem času mnogo vidi in da je dvorana čudovita. Direktorica velesejma inž. Olga Divac je k temu pripomnila, da je predsednik Tito samo v dvorani števil 1 prehodil skoraj tri in pol kilometra.

Potem je predsednik Tito na prošnjo novinarjev poudaril, da napravi beograjsko sejmišče na človeka zelo dober vtis, da je njegova arhitektura lepa in smela in da bo ta del Beograda mnogo pridobil na lepoti, ko bo odstranjena železniška proga.

DARILO PREDSEDNIKOV SOPROGI JOVANKI

Tu so predsednikovi soprogi poklonili svileni ruto s pismenim emblemom in motivi beograjskega sejmišča. Predsednik Tito si

Ljubljana, 28. avg. — Dež je rahlo zalival Ljubljansko kotlino, ko je modri vlak z državniško delegacijo Mongolske ljudske republike davi prispel na ljubljansko postajo. Goste, ki so se pripeljali naravnost iz Beograda, so ob prihodu v naše glavno mesto pozdravili predsednik Ljudske skupščine Miha Marinko, podpredsednik Izvršnega sveta Stane Kavčič in drugi.

Po pregledu častne čete, ki je bila razvrščena ob izhodu s po-

je ogledal ruto in rekel, da mu je zelo všeč in da bi bilo treba podobne spomnike pripravljati tudi ob raznih drugih priložnostih, da bi se ljudje spominjali mest ter gospodarskih in drugih prireditev, ki so jih obiskali.

Bilo je nekaj minut čez 10. Med prijetnim pomenkom so se predsednik Tito, Jovanka Broz in ostali gostje vpisovali v knjigo obiskovalcev velesejma. Potem pa je prišlo še eno presenečenje. Upravnik velesejske tiskarne je že prišel s prvimi številkami časnika »Sajamski kurir« in na prvi strani je bilo objavljeno daljše poročilo s slikami o tem obisku velesejma. Predsednik republike si je ogledal časnik ter pohvalil naglo redakcijo in kakovost tiska.

Okrog 10.30 je predsednik republike Tito s soprogo Jovanko sedel v odprt avto, odzdravljali zbrani množici na sejmišču in okrog njega in se prek »Mostara« odpeljal domov.

Predsednik Tito je včeraj obiskal tudi novosadski sejem

Novi Sad, 28. avg. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je danes dopoldne obiskal mednarodni sejem kmetijstva v Novem Sadu. Pri vstopu na sejmišče so njega in visoke državne funkcionarje sprejeli predstavniki Vojvodine. Več tisoč obiskovalcev novosadskega sejma je prisrčno pozdravljalo. Podatke o dosežkih uspehah v kmetijstvu Vojvodine je dal predsedniku dekan kmetijske fakultete v Novem Sadu inž. Lazar Stojković. Predsednik Tito si je ogledal vse razstavne paviljone. Posebno se je zanimal za razstavljeno pšenico domače sorte, ki so jo pridelali na kmetijskem posestvu »Belje«. »Ce bi na pol milijona hektarov zemlje dosegli tolikšen donos pšenice, je nam ne bi bilo treba uvažati, je pripomnil. Nadalje je izjavil, da še nobeno leto ni bil zadovoljen z uspehi našega kmetijstva, letos pa je povsem zadovoljen in meni, da je treba tako nadaljevati.

EVROPSKO MOSTVENO SAHOVSKO PRVENSTVO

Jugoslavija premagala SZ

Baden pri Dunaju, 28. avgusta (DPA). — Danes so nadaljevali prekinjene partije VI. oziroma zadnjega kola evropskega mostvenega sahovskega prvenstva. V dvoboju Jugoslavija — SZ so naši šahisti dosegli enega svojih največjih uspehov z zmago 6:4. To je drugi poraz sovjetske reprezentance (doslej so Rusi izgubili edino na olimpiadi z Madžarsko z rezultatom 1,5:2,5). Raki je premagal Aronjina, medtem ko je bila partija Bertok — Korčoj končana neodločeno.

Prekinjeni partiji dvoboja CSR — Zahodna Nemčija dr. Filip — Unzicker in Pithart — Rellstab sta bili končani neodločeno, tako da je zmagala CSR s 5,5:4,5 točke. Končni rezultat: Sovjetska zve-

staje, so se mongolski državniki mimo znatne množice ljudi odpeljali po ljubljanskih ulicah, okrašenih z mongolskimi in našimi zastavami, proti Litostroju, kjer jih je že pričakovala spet

Med turbinami in njih ustvarjalci

V dežju, ki ni in ni ponehal, so gostje hoteli od delavnic do delavnic z zanimanjem opazovali zdaj delavce, zdaj komplirane proizvodno-tehnični proces. »Kakšne so vaše kapacitete v proizvodnji hidroturbin«, je sredi mogočnih litostrojnih objektov vprašal predsednik vlade Cedenbal. »Koliko in kam izvažate, ali je vaš izvoz neposreden?« Tako so se vrstila vprašanja, ki so jih stavili člani delegacije, ko se je sredi druge delavnice pokazala mogočna turbina, namenjena v Vuhred. Mongolske reke so namreč vse manjše, saj je dežela tako daleč od vse vlage s Pacifika.

Pregled je mongolskim gostom omogočil, da so si lahko ustvarili bežno sliko te naše tovarne ter njenih kapacitet in proizvodnega procesa. Gostje so se potem ustavili v upravnih prostorih, kjer so razgovori prešli na organizacijska vprašanja.

Ta so bila za delegacijo še prav posebno zanimiva, saj so tudi v Mongoliji v zadnjih desetih letih zrasle prve sodobne tovarne. Dežela si prizadeva, da bi se kar najhitreje industrializirala. Izredno je bogata na rudah in njen severni del je pokrit s širnimi gozdnimi kompleksi, ki po lesnem bogastvu prekašajo celo Finsko. Industrializacija pa je kljub rudam in dobri volji počasen proces, še posebej, ker živi precejšen del prebivalstva še vedno v polnomadskem stanju. Glavni problemi so kadri. Predsednik Cedenbal se je zato predvsem zanimal za organizacijsko plat proizvodnega procesa, za vlogo partije in sindikatov v naših tovarnah, za funkcijo, ki jo imajo naši delavski sveti. Ob vsem tem se je razvila razgibana izmenjava misli in pripomb, ki je mongolskim gostom približala notranjo organizacijo naših industrijskih podjetij.

Cedenbal je zadovoljen pritr dil, ko so mu člani delavskega sveta pojasnili, da je prav delavski svet tisti organ delavskega upravljanja, ki daje vsemu to-

Naša delegacija na zasedanju Generalne skupščine OZN

Beograd, 28. avg. (Tanjug). — Naša delegacija na letošnjem zasedanju Generalne skupščine OZN, ki se bo začelo 17. septembra, bo vodil državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović. Namestnik vodje jugoslovanske delegacije bo državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica.

V delegaciji so tudi naši stalni delegat v OZN veleposlanik dr. Brilej, pooblaščen minister v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Sergije Makijedo in namestnik stalnega delegata o OZN Djuro Ninčin.

Naši atleti prispeli v Atene

Atene, 28. avgusta. — Danes je prispela v Atene jugoslovanska atletska reprezentanca, ki šteje 70 članov: 29 atletin, 40 atletov, zvezna kapetana, 14 trenerjev, zdravnik, sodnik in dva iz splošnega vodstva. Zvezni kapetan Lenart je izjavil, da je reprezentanca dobro pripravljena in upa, da bomo osvojili prvo mesto na Balkaniadi.

večja skupina ljudi. Pred vhom jih je pozdravil direktor inž. Guštin, ki jim je v dobre pol ure tudi razkazal glavne objekte naše največje tovarne vodnih turbin.

varniškemu delu svoj poudarek in smer. Delavski svet — parlament tovarne: tako so mu pojasnjevali vlogo in pomen tega našega gospodarskega in upravnega organa.

Po ogledu Litostroja in pogovoru, v katerega je posegel tudi

Trije enaki temeljni interesi

Kosila so se udeležili razen gostitelja, predsednika Ljudske skupščine LR Slovenije Miha Marinka in mongolskih gostov podpredsednik Izvršnega sveta Stane Kavčič in še mnogi predstavniki naše vojske, našega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Predsednik Miha Marinko je med kosilom gostom tako nazdravil:

Spoštovani tovariš predsednik, dragi nam prijateljski gostje, tovariši!

Dovolite, da vam v svojem in v imenu vseh prisotnih domačih tovarišev še enkrat izrečem pri srčno dobrodošlico in najtoplejšje pozdrave. Mi smo v naši deželi, v Ljubljani, v teh prostorih, imeli v preteklih letih priložnost sprejemati in pozdravljati številne ugledne obiske in delegacije iz najrazličnejših dežel Evrope, Azi-

tov. Miha Marinko, so se gostje odpeljali v muzej NOB, kjer so z zanimanjem sledili slikam in kartam, ki kažejo našo osvobodilno borbo. V spominski knjigi, v kateri je toliko iskrenih misli in pripomb, je tudi predsednik Cedenbal zapisal v svojem rodnem jeziku: »Mongolski narod je popolnoma solidaren s herojsko borbo vašega naroda.« Tako se je končal obisk mongolskih gostov v muzeju NOB.

Po kratkem in zaradi dežja le bežnem ogledu mesta so se gostje odpeljali v palačo Izvršnega sveta, kjer je bilo zanje opoldne slovesno kosilo.

Zahvala predsednika Cedenbala

Za zdravico se je tovarišu predsedniku Marinku zahvalil vodja mongolske delegacije Jumzagin Cedenbal. Najprej je izrekel toplo zahvalo za prisrčni sprejem in Slovenijo, potem pa je poudaril zgovorne dokaze njene-

Mongolski državniški gostje so si včeraj s posebnim zanimanjem ogledali naš Muzej NOB, grafične prikaze naših osvobodilnih bojev, naše orožje in trofeje naših zmag

je in Afrike, pa vendar imamo danes izjemno priložnost, da prvič pozdravimo v svoji sredini najvišje predstavnike daljne nam azijske dežele, Mongolske ljudske republike. Zato je razumljivo, da vaš obisk, s katerim ste nas počastili, sprejemamo s posebnim zanimanjem in velikim zadovoljstvom. To srečanje je za nas tembolj radostno, ker moremo v vaši osebi pozdraviti voditelja revolucionarnega preporoda mongolskega naroda.

Prepričani smo, da so vaši in naši cilji, za katere se mi in vi borimo, v najosnovnejšem končnem pogledu slični — z osvoboditvijo iz podjarmljenosti, ekonomskega in duhovnega zatiranja zgraditi pravičnejši družbeni sistem; nenehno razvijati proizvodne sile, ki naj služijo izključno dvigu blaginje in napredka delovnih ljudi. Četudi nas ločijo tolikšne daljave, četudi so vaši in naši izhodni pogoji toliko različni in zato nujno tudi različne oblike in pota razvoja, imamo vendarle nekatere bistvene težnje, ki so nas vodile v revolucionarni preteklosti ter slične interese v sedanjosti in bodočnosti. Med te spada tudi borba za mir, politika aktivnega miroljubnega sožitja, spoštovanje suverenosti in narodne enakopravnosti.

Z mislimi, izraženimi včeraj z vaše in s strani naših državnih funkcionarjev v Beogradu, se vsi

ga naglega gospodarskega in kulturnega napredka, ki jih je mongolska delegacija med svojim kratkim obiskom v Ljubljani videla. Izrazil je trdno prepričanje, da bo prelepa Slovenija tudi v prihodnje tako naglo in uspešno napredovala, in zaključil zdravico s toplo željo v svojem in v imenu mongolske delegacije za čim lepšo bodočnost naše republike.

Popoldne so se odpeljali na Reko in so si ond ogledali ladjedelnico »3. maj«, nato pa Opatijo. Jutri bodo preko Karlovca krenili v Zagreb, potem pa se bodo vrnili v Beograd. M. O.

Na Reki

Reka, 28. avg. (Tanjug). Mongolska državniška delegacija je danes popoldne prispela iz Ljubljane na Reko. Pred ladjedelnico »Tretji maj«, ki je bila vsa v zastavih, so goste sprejeli sekretar Izvršnega sveta Hrvatske Jure Ivezić, predsednik OLO Reka Edo Jardaš in predstavniki ladjedelnice. Mongolski gostje so si kano uro ogledovali ladjedelnice, nato pa so odpotovali v Opatijo. Prebivalci so jih med potjo toplo pozdravljali. Pred hotelom »Atlantik« so jim pionirji izročili šopke cvetja.

Mongolska delegacija bo jutri zjutraj odpotovala iz Opatije v Zagreb.

NAŠI PREDVOLILNI
RAZGOVORI
Predzadnji v Ljubljani
Odgovarja Ciril Fain, predsednik
Oblo Ljubljana-Moste

Kaj je bilo najznačilnejše v
delu vašega Oblo v minulemu
obdobju?

«Osnovne naloge našega odbora
je bilo urejanje komunalnih,
prosvetnih, fizikalnih in podobnih
objektov ter naprav.

Zakaj to?

Naša občina je pretežno indu-
strijska. Industrija ustvarja 71
odstotkov narodnega dohodka. Po
ustvarjenem narodnem dohodku
smo na tretjem mestu med ljub-
ljanskimi občinami, na drugi strani
smo glede komunalnih naprav
(kanalizacija, vodovod, elektrika,
stanovanja in poslovni prostori)
na predzadnjem mestu. Glede
športnih prostorov pa celo na
zadnjem mestu v okraju. Zaradi
tega je bilo tudi nujno angažir-
ati vsa sredstva za ureditev teh
najbolj perečih vprašanj. Samo
lani smo vložili v taka dela nad
120 milijonov dinarjev lastnih
sredstev in sredstev gospodar-
skih organizacij, letos pa skupno
s stanovanjskimi gradnjami nad
200 milijonov.

Kaj nameravate obravna-
vati na prihodnjih zborih vo-
lilcev?

«Na zadnjih zborih volilcev,
ko smo sprejemali družbeni plan,
so volilci na večini zborov zahtevali,
da bi jim posredovali gra-
divo za zore že prej, tako da bi
prišli na zore pripravljene. Za-
radi tega pripravljamo za nasled-
nje zore volilcev gradivo, ki ga
bomo objavili v »Moščanski kro-
niki«. To je publikacija, ki bo iz-
hajala po potrebi in informirala
volilce o vsem in tudi o pro-
blemih, ki naj jih obravnavajo na
zborih. V prvi številki bo objav-
ljeno gradivo o komunalni in drugi
gospodarski dejavnosti ter o
prosveti.»

Kako se v vaši občini pri-
pravljate na volitve?

«Priprave na volitve pri nas
trajajo že dalj časa. Tako občinske
organizacije SZDL in ZK že
skoraj dva meseca razpravljajo o
volilnih enotah, o številu odbor-
nikov v obeh zborih, o kandida-
tih itd. Posebej zanimivo na naš-
em območju je, da terenske or-
ganizacije SZDL zelo pogumno
predlagajo mlajše kandidate. Za-
nimiv pojav je tudi ta, da razne
organizacije, kot n. pr. Društvo
upokojencev, postavljajo svoje
predloge in zahteve za sodelova-
nje v bodočem občinskem ljud-
skem odboru.»

K SPLOŠNEMU ZVEZNEMU ZAKONU O UREDITVI OBČIN IN OKRAJEV

Napotila Zveznega izvršnega sveta glede na volitve ljudskih odborov

Beograd, 28. avg. (Tanjug). - V uveljavljanju in uporabi določb
splošnega zveznega zakona o ureditvi občin in okrajev, ki se nanašajo
na volitve ljudskih odborov, je nastala potreba po podrobnejših pred-
pisih, ki bi na enoten način urejali nekatera vprašanja, kakor pri-
znanje lastnosti proizvajalcev, delavcev in uslužbenecv določenih ustanov,
ki se ukvarjajo z gospodarsko dejavnostjo, dalje priznanje volilne
pravice začasno nezaposlenim delavcem, ureditev volilne pravice
učencev v gospodarstvu itd.

V ta namen je Zvezni izvršni svet
27. avgusta sprejel napotke za izpol-
nitev posameznih določb splošnega za-
kona o ureditvi občin in okrajev. Na-
poki stane na gledišču, da morajo pri
določanju vrste ustanov, ki naj velja-
jo za gospodarske organizacije, katerih
delavci in uslužbenci uživajo lastnost
proizvajalcev, veljati zvezni predpisi,
izdani za izpolnitev zakonitih pravic
in dolžnosti, izvolitvi in odstopitvi
zveznih ljudskih poslancev. (Navodila
za izpolnitev zakona o pravicah in dol-
žnostih, izvolitvi in odstopitvi zveznih
ljudskih poslancev - »Službeni list
FLRJ« št. 39/33 in pojasnila za uporabo
posameznih določb tega zakona, »Služ-
beni list FLRJ« št. 41/33.) Takšen ukrep
so storili zato, ker so se postavili na
stališče, da morajo glede določanja,
kdo velja za proizvajalca, veljati ista
načela in kriteriji za izvolitev ljudskih
odbornikov v zborih proizvajalcev
ljudskih odborov, ki veljajo za izvolit-
ev poslancev v zbor proizvajalcev
Zvezne ljudske skupščine.

Z napotki je izrecno določeno, da
veljajo za gospodarske organizacije,
katerih delavci in uslužbenci imajo
lastnost proizvajalcev, tudi komunal-
ne ustanove, ki se ukvarjajo z vdrže-
vanjem ulic in cest, vzdrževanjem in
izkoriščanjem mestnega zelenja, z
mestno upravo, dalje gozdne direkcije
in gozdne agencije, kolikor so organi-
zane kot ustanove s samostojnim fi-
nansiranjem in se ukvarjajo pretežno
z isto dejavnostjo kakor gozdna go-

Kmetijski razvoj zahteva agronoma neposrednega organizatorja proizvodnje

Iz razgovora s predsednikom fakultetnega sveta inž. Jožetom Berkopcem

Za uspešen nadaljnji razvoj kmetijstva bomo potrebovali
tudi dobre strokovnjake. Zaprtili smo inž. Jožeta Berkopca,
predsednika fakultetnega sveta za agronomijo, go-
zdarstvo in veterinarstvo, da nam odgovori na nekatera vpra-
šanja v zvezi z vzgojo kmetijskih strokovnjakov.

V zadnjem času mnogo
govorimo, da univerzitetni študij
traja predolgo. Agronom-
ska fakulteta dá vsako leto
okrog 25 diplomantov. Naše
kmetijstvo bi jih potrebovalo
mnogo več, saj pride zdaj po
en strokovnjak celo na 8500 ha
zemlje. Kaj namerava fakul-
tetni svet ukreniti, da bi skraj-
šali študij?

Na naši fakulteti, ki slavi letos
desetletnico obstoja, je do zdaj
diplomiralo 153 agronomov in 26
gozdarjev. Od tega letos 36 agro-
nomov in 8 gozdarjev. Vseh ab-
solvencev pa je še 270, od tega
151 agronomov in 119 gozdarjev.
V letnem semestru je bilo vpisa-
nih na agronomskem oddelku 145,
na gozdarskem 166, na veterinar-
skem pa 34. Glede na potrebe je
številno vpisanih študentov pre-
majhno, zlasti na agronomskem
oddelku.

V letu 1955/56 so diplomanti
končali s povprečno sedmimi leti
študija in starosti 28 let na agro-
nomskem oddelku, študij gozdar-
jev pa je trajal povprečno 6,6 leta.

NE PO ŽELJAH POSAMEZNI-
KOV: PO POTREBAH DRUŽBE

Glede na perspektivni razvoj
našega agrarnega gospodarstva je
družba zelo zainteresirana na
kvaliteti in profilu visokokvali-
ficiranih kadrov v kmetijstvu.
Treba bo izdelati realne programe
s stališča družbenih koristi
in povečanih družbenih potreb
v skladu s pridobitvami sodobne
znanosti in tehnike. Vprašanje
trajanja študija in uporabnost in-
ženirjev je izrazito družbena za-
deva in ne more študij trajati po
željah nekaterih posameznikov,
kakor tudi ne more, biti samo
stvar študentov, da prihajajo na
predavanja ali ne.

Ob takih nalogah, ki jih po-
stavlja naša družba pred fakul-
teto, bo potrebna pomoč zlasti
glede opreme z modernimi učni-
mi sredstvi. Če hočemo dobiti vi-
sokokvalificiranega kmetijskega
strokovnjaka, ki naj dela nepo-
sredno v proizvodnji, ali bolje, ki
naj v naših razmerah iz zaostale,
vase zaprte drobne kmečke pro-
izvodnje ustvarja pogoje za mo-
derno socialistično proizvodnjo,
tako da to hkrati spreminja druž-
bene odnose, je nujno omogočiti
študentom, da že med študijem
obvladajo vse delovne operacije
take proizvodnje. Zato se morajo
zlasti praksa in delovne vaje
opraviiti na moderno organizira-
nih in s sodobno kmetijsko tehni-
ko opremljenih objektih.

Dosedanji študijski načrti in
programi so še odsev drobne
kmečke proizvodnje, oziroma so
povečini prirejeni ne glede na to,
kakšen sistem gospodarjenja in
kakšne družbene odnose hočemo
ustvariti v kmetijstvu. Te načrte
in programe bo treba prilagoditi
novim potrebam.

POTREBEN JE AGRONOM
SPECIALIST

Agronom, ko pride z uni-
verze, zna vse in nič. Ne bi
kazalo morda uvesti speciali-
zacije; če ne ožjo, vsaj glede
na rajonizacijo kmetijstva?»

Študij agronomije je komple-
ksen študij. Obsega več special-
nih kmetijskih strok. Razumljivo
pa je, da bo razvoj našega kme-
tijstva zahteval strokovnjaka, ki
bo izpolnjeval določene proizvo-
dne programe. Tu bo šlo za novo
organizacijo dela bodisi na ve-
likih posestvih ali pa v zadrugi-
ni kooperaciji. Za moderno kolo-
barjenje, racionalno izkoriščanje
zemlje, za povečanje storilnosti,
za dodelitev dela, smotno vlagan-
je denarja, skratka za uvajanje
vseh znanstvenih in tehničnih
pridobitev v kmetijstvo v posa-
meznih proizvodnih področjih.
Vsemu temu ne bo mogel biti kos
strokovnjak, vzgojen po starih
učnih programih. Razvoj kmetij-
skih zadrug in njihova preorien-
tacija za dvig kmetijske proiz-
vodnje, zlasti socialistična koope-

racija, so odprla široke potrebe
in zahteve po agronomih in sicer
po novem tipu agronoma - ne
agronoma vseznalca, marveč
agronoma neposrednega organi-
zatorja določene proizvodnje,
agronoma tipa obratnega inženir-
ja, torej specialista.

Razvoj in izvajanje rajoniza-
cije kmetijske proizvodnje, ko se
bodo določene pokrajine in posa-
mezne zadruge ukvarjale pred-
vsem z neko glavno proizvodno
panogo, bosta še bolj poudarjala
potrebo po takem tipu agronoma
- specialista.

Naj vzamemo samo primer
mehanizacije kmetijstva. Računa-
mo, da bomo imeli do leta 1961
v državi okrog 40.000 novih trak-
torjev. Ob tem nastane vprašanje,
kdo naj ravna s temi stroji in
drugo mehanizacijo ter organizira
njihovo izkoriščanje. Kmetijski

strokovnjaki zelo slabo poznajo,
po sedanjem študijskem progra-
mu, kmetijsko mehanizacijo.
Predvsem je ne znajo takoj učinko-
vitost uporabiti v proizvodnji.
Glede na tak razvoj bodo tudi na
tem področju potrebni kmetijski
strokovnjaki - specialisti. Seveda
je vprašanje, koliko je možno ta-
ke specialiste vzgajati med štu-
dijem na univerzi, ali pa bo treba
to prepustiti podiplomskemu štu-
diju.

STROKOVNJAKI PREDVSEM
V PROIZVODNJI

Se vam zdi, da je sedanje
razmerje strokovnjakov po pi-
sarnah in na praktičnem te-
renskem delu pravilno ali bi
ga bilo potrebno spremeniti?

Jasno je, da je delovno torišče
kmetijskih strokovnjakov na te-
renu, na družbenih posestvih, v
kmetijskih zadrugah in poslovnih
zvezah.

Ostajanje kmetijskih strokov-
njakov v mestih, v raznih uradih
in inštitutih je splošen pojav v
vseh državah. Razlogi za to so raz-
lični. Deloma je to pripisati ne-
urejenim materialnim pogojem
na vasi. Deloma splošnemu odno-
su do kmetijskih strokovnjakov,
pa tudi smeri in vsebini samega
študija. Nimam pri roki podatkov
o razvrstitvi kmetijskih strokov-
njakov v Sloveniji. Znano pa je,
da se agronomi še zmerom raje
zaposlijo v naprednejših okrajih
in zapuščajo zaostale.

Mnenje o vlogi kmetijskih
strokovnjakov se je v zadnjem
času precej spremenilo. Znamo
se je spremenil in se spreminja
tudi odnos do njih. Z njihovo
afirmacijo v proizvodnji pa bo ta
odnos še ugodnejši.

Strokovnjaki sami ne zmo-
rejo vsega v naporih za pove-
čanje kmetijske proizvodnje,
če jim proizvajalci sami ne
pomagajo. Kako gledate na
izobraževanje kmetovalcev?

Odveč je poudarjati, da je za
uspešno modernizacijo kmetijstva
nujno potrebna neka splošna kul-
turna raven in strokovno znanje
neposrednih proizvajalcev. Ne
glede na to, ali so delavci na
družbenih posestvih ali pa kmetje
v socialistični kooperaciji z za-
drugo.

Letošnje zvezno nagradno tek-
movanje v kmetijstvu je na pri-
mer med drugim tudi zelo ugodno
vplivalo na strokovno izobraževa-
nje proizvajalcev in vzbudilo v
njih željo po znanju. Spoznali so,
da ni moč doseči velikih uspehov
brez poznavanja sodobnih tehni-
čnih in kemičnih sredstev ter so-
dobnih načinov proizvodnje. To
spoznanje je zelo pomembno, ker
se taki proizvajalci ne bodo več
vračali k zaostalim metodam in
zaostali agrotehnik, marveč bodo
stremeli za novim.

Mislím, da bosta naša splošna
prosvetna politika in novi šolski
sistem morala upoštevati potrebe
kmetijskih proizvajalcev in zagotovi-
ti tisto minimalno znanje, ki je
danes nujno. Treba bo pri
vsem tem vsekakor upoštevati
smernice družbenega in gospodar-
skega razvoja na vasi.

Potrebno je, da bo strokovno
izobraževanje proizvajalcev do-
polnjeno tudi z družbeno gospo-
darskim izobraževanjem, ker je
nujno dobre proizvajalce usposo-
biti tudi za aktivno udeležbo v
organih upravljanja - delavskih
svetih, kmetijskih zadrugah in
zborih proizvajalcev.

Litostroj praznuje

Deset let njegovega dela ob več kot stoletni tradiciji
v gradnji vodnih turbin na Slovenskem

Pred desetimi leti, 1. septembra 1957, je začel obratovati
prvi proizvodni objekt Litostroja - tedanje »Livarne in to-
varne strojev« - livarna sive litine. Tedaj je Litostroj obiskal
tudi predsednik Tito in po njem je novo podjetje dobilo
svoje ime.

V teh desetih letih se je Litostroj razrastle v velik industrijski
kombinat, ne da bi se izneveril bogati in zdaj že več kot stoletni
tradiciji na področju svoje proizvodnje. Prav zaradi te tradicije in
domaćih izkušenj, na katerih Litostroj gradi, bi bilo napačno, če
bi to naše podjetje imeli za povsem novo podjetje, čeprav je v novi
obliki začelo s proizvodnjo šele pred desetimi leti. Res je namreč,
da je Litostroj - še posebej kot naša edina tovarna vodnih turbin
- samo dedič in nadaljevalec »turbinskih« tradicij na Slovenskem,
ki segajo daleč nazaj v prvo polovico prejšnjega stoletja. Po tej
tradiciji pa se Litostroj vključuje tudi v najstarejšo »turbinsko-
tradicijo Evrope kot eden izmed povsem enakopravnih členov.

Litostroj je svojo proizvodnjo navezal na našo staro in ugledno
tradicijo, ki so jo že nedavno podrobneje raziskali naši gospodar-
ski zgodovinarji. Zato lahko hkrati z desetletnim jubilejem Lito-
stroja upravičeno poudarjamo to več kot stoletno tradicijo v grad-
nji vodnih turbin, ki je znana v strokovnem svetu tudi izven meja
naše domovine.

V desetih letih je Litostroj v polni meri upravičil svoj obstoj
na področju turbinske proizvodnje, saj se je v tem kratkem času
uveljavil ne le doma, temveč tudi že na tujem. Že v prvih osmih
letih je dal jugoslovanski skupnosti strojno opremo za izkoriščanje
nad pol milijona konjskih moči iz vodne energije. Za slovensko
industrijo pa je še bolj pomembno, da je Litostroj izdelal opremo
tudi za prve hidrocentrale na tujem - v Turčiji (kompletne opreme
za štiri centrale, izmed katerih je ena že dobavljena, ostale pa se
pripravljajo) in Pakistanu, kamor je Litostroj lani in letos odpisal
tri Kaplanove turbine po 6500 KM za HE Chichoki Mallian v po-
krajini Lahore. Možnosti so še za nove uspehe, prav tako kot v
gradnji Jerjavov, ki so se n. pr. v Indiji že povsem uveljavili. Tudi
z ostalo svojo proizvodnjo si Litostroj počasi a zanesljivo ustvarja
pogoje za čimvečji izvoz. Ob jubileju želimo, da bi se dosedanja
vzpon uspešno nadaljeval.

V modelarskem oddelku »Litostroja«

DNFVNİK

Na sejah obeh zborov OLO
Trbovlje so včeraj razpravljali
in sklepali o osnutku odloka
o določitvi načel, po katerih
bodo predpisali pravila za tr-
govine s pavšalnim obraču-
nom, o osnutku odloka o od-
škodnini za razlašena zemlji-
šča v trboveljskem okraju itd.
Med drugim so na ločeni seji
razpravljali tudi o potrditvi
pravil okrajnega sklada za go-
spodarske kadre. Na skupni
seji pa so odborniki poslušali
poročilo o ukrepih, ki sta jih
uveljavila »Cementarna« in
Elektrarna Trbovlje za uredit-
ev dimniških naprav. Imeno-
vali so gospodarsko-finančno
komisijo za cepljenje proti
otroški paralizni z nalogo, da
zbira sredstva od gospodarskih
in proračunskih organizacij in
imenovali tudi odbor okrajne-
ga vodnega sklada.

Močno neurje s točo v Novi
Gorici je včeraj popoldne po-
vzročilo nekaj škode na kme-
tjskih pridelkih, zlasti na do-
zorevajočem grozdju in sadju.
Neurje je divjalo tudi nad
drugimi kraji v Slovenskem
Primorju, od koder pa še ni
podatkov o škodi.

V Varaždinu se je včeraj
začel IV. kongres folkloristov
Jugoslavije, ki mu prisostvuje
nad sto domačih udeležencev
in gostov iz SZ, ZDA, ČSR,
Italije, Vzhodne Nemčije, Ro-
múnije, Avstrije, Madžarske
in Belgije. Na kongresu bodo
domači in tuji strokovnjaki
prebrali 48 referatov o muzi-
koloških vprašanjih, narodni
književnosti, plesu in šegah.
Posebej bodo med drugim spre-
govorili o pojmu folklor, ki
ima v raznih deželah različen
pomen. Udeleženci kongresa
bodo obiskali prireditve ples-
sov, pesmi in narodnih običa-
jev na Ptujskem polju, v Pre-
logu in Nedeljišču. V Varaždi-
nu bodo organizirali tudi vrsto
koncertov.

Na beograjskem sejmu so
včeraj sklenili pogodbe v vred-
nosti nad 24 milijard dinar-
jev. Jugoslovanska podjetja
so sklenila izvozne pogodbe v
znesku nad 2 milijona dolar-
jev kakor tudi uvozne pogodbe
ter se posebej dogovorili o
uvozu blaga za široko potroš-
njo v vrednosti skoraj za mi-
liardo deviznih dinarjev. Ka-
kor je videti, je bil prvi
poslovni dan na Beograjskem
sejmu zelo ugoden in kaže, da
bodo v prihodnjih dveh po-
slovnih dneh sklenili še mnoge
pogodbe, o katerih se zdaj še
dogovarjajo.

Okrog 50.000 ton tržnih
presežkov sadja in zelenjave
imajo v jugovzhodnem delu
Srbije, kjer je bila letos zlasti
dobra sadna letina. Samo pre-
sežke sadja cenijo na 35.000
ton. Zaradi velike ponudbe so
cene na trgih iz dneva v dan
nižje in kaže, da se bo sadje
še nadalje pocenilo. Zaradi
pomanjkanja skladiščnega pro-
stora in prevoznih sredstev pa
trgovska mreža in kmetijske
zadruge ne bodo mogle pravo-
časno odkupiti vseh presežkov.

Dan rudarjev Makedonije
so svečano proslavili včeraj v
Zletovu, Raduši, Vojanu, Ceru
in drugih krajih. Proslava se
je pričela s svečano akademijo
v rudniku Vojanu pri Kuma-
novu. V okviru proslave v
Zletovu, največjem premogov-
niku v republiki, so slovesno
podelili nagrade najboljšim
rudarjem tega kolektiva. V
vseh rudarskih centrih so bile
številne športne prireditve.

Veliko sirsko sredozemsko
luko Latakijo, ki jo je gradilo
»Mitsko podjetje«, so izročili
investitorju na podlagi zapis-
nika, ki so ga včeraj podpisali
predstavniki uprave sirske
pristaniške družbe ter pomor-
sko-gradbenega podjetja iz
Splita. Zapisnik so podpisali
brez najmanjše pripombe, kar
je velik uspeh naših strokov-
njakov za pomorsko gradbe-
ništvo, ki jim je omogočil, da
so začeli v Siriji gradnjo še
enega pomorskega objekta.
Luko Latakijo so zgradili v
štirih in pol letih, šest mese-
cev pred rokom, določenim s
pogodbo. Zato so dobili naši
graditelji razen pismenega pri-
znanja tudi denarne nagrade.

Delegacija Birminghama
bo v času Zagrebskega vele-
sejma obiskala Zagreb, kamor
bo prispela to nedeljo. Sezna-
nila se bo z delom kulturnih,
prosvetnih, komunalnih in
zdravstvenih ustanov, zlasti
pa z organizacijo velesajma.
Delegacija bo tako vrnila
obisk Ljudskemu odboru Za-
greba, katerega predstavniki
so bili spomladi v Birming-
hamu.

Tudi s Tajsko bodo naši gospodarski stiki razširjeni

Bangkok, 28. avg. (Tanjug). Tu so bili včeraj zaključeni jugoslovansko-tajski gospodarski razgovori. Obisk jugoslovanske delegacije je slonel na težnji Jugoslavije, da doseže širše gospodarske stike z vsemi deželami ne glede na njihovo državno in družbeno ureditev. Tajska vlada se je strinjala s to koncepcijo.

Prišlo je do obsejnih medsebojnega spoznavanja sedanjih in bodočih možnosti trgovinske menjave blaga. Dani so pogoji za njeno znatno razširitev. Hkrati so ugotovili, da ni potrebnih stikov med gospodarskimi organizacijami obeh dežel in je zato bila izražena obojestranska želja, da bi se jugoslovanska podjetja in tajske tvrdke neposredno povezale. Tajska delegacija je predlagala, da bi Jugoslavija sodelovala na mednarodnem velesejmu v Bangkoku, ki bo v decembru.

Obisk jugoslovanske delegacije so tu sprejeli s simpatijami. Pričakovati je, da bo bodoče gospodarsko sodelovanje med obema deželama odsej plodnejše.

Jugoslovanska delegacija je danes odpotovala v Kambodžo, kjer se bo mudila štiri dni.

Pnom Penh, 28. avg. (Tanjug). Jugoslovanska gospodarska delegacija je danes prispela v Pnom Penh. Svetozar Vukmanović je bil na vladnostnem obisku pri kralju Norodomu Suramaritu. Bivši ministri predsednik Sihanuk, eden izmed vodilnih politikov v deželi, ki se zdaj mudi na Cejlonu, je goste brzojavno pozdravil.

Tudi tisk jim izkazuje veliko pozornost in izraža iskreno dobrodoščilo. Brez skrbi, pravi, »La Dépêche du Cambodge« se lahko pred našim simpatijam za Titovo Jugoslavijo, deželo dela, ki se je sprostila pritiskov od zunaj in krenila po svoji poti v socializem. »La Liberté« pa napoveduje, da bo ta obisk nedvomno položil temelj tesnejših neposrednih gospodarskih in političnih stikov med obema deželama. Delegacija bo tudi gost kambodškega parlamenta. Prepotovala bo glavne dele dežele in med drugim obiskala tudi gospodarski središči Siemrap in Ankor.

Sovjetske obdolžitve zahodnega oklevanja v pogledu delne razorožitve

London, 28. avgusta. Agencija TASS je objavila deklaracijo sovjetske vlade v zvezi z razorožitvenimi pogajanjmi v Londonu. Medtem ko so ostali razgovori v ožjem razorožitvenem odboru brezplodni, ugotavlja deklaracija, so zahodne dežele v vedno večji meri razvile proizvodnjo vseh vrst orožja in tudi jedrskega, Svet »napadalnega atlantskega bloka« pa je sklenil, da dobavi atomsko orožje vrsti zahodnih dežel, med drugim tudi Zahodni Nemčiji in vlada ZDA je začela razmestiti svoje posebne jedrske enote po ozemlju zahodnoevropskih držav, ki sodelujejo v Atlantski zvezi.

Deklaracija pravi dalje, da si sovjetska vlada prizadeva doseči, da bi delo v ožjem razorožitvenem odboru OZN čim bolj uspelo. Zato je še pred njegovim sedanjem zasedanjem predlagala, da bi razgovori prešli na raven zunanjih ministrov ob sodelovanju odgovornih vojaških ustanov. Toda zahodne dežele so ta predlog zavrnile. Sovjetska vlada je prav tako že prve dni sedanjega zasedanja ožjega odbora stavila predlog, ki je široko zajel program razorožitve. V sovjetskih predlogih o delni razorožitvi je bila zaobsežena omejitev oboroženih sil, oborožitve in vojnih proračunov, pa tudi postopna likvidacija vojnih oporišč na tujih tleh ter vrsta ukrepov, ki naj bi pripomogli k ublažitvi mednarodne napetosti.

»Deklaracija potem navaja, kako kažejo zadnji predlogi zahodnih sil na to, da hočejo zahodne države ohraniti svoje rezerve jedrskega orožja in celo nadaljevati proizvodnjo takega orožja iz rezerv svojega jedrskega materiala. Tako se postavlja vprašanje, kakšen smisel ima ameriški predlog o opustitvi proizvodnje jedrskega gradiva v vojne namene, če se ima proizvajanje uranskih in vodikovih bomb v ZDA tudi potem nadaljevati. Deklaracija pravi, da mora vprašanje o razorožitvi proučiti čim več dežel v okviru organov OZN, kolikor predstavljajo različne kontinente in tudi različne druž-

venstvenih razorožitvenih ukrepov. Predvsem pa predlaga sporazum o nemudni in brezpogojni opustitvi jedrskih poskusnih eksplozij ali vsaj o začasni opustitvi teh poskusov za dve ali tri leta z ustreznimi kontrolo, ne da bi na tak sporazum vezali druge razorožitvene ukrepe. Dalje predlaga sporazum o delni razorožitvi v smislu zmanjšanja oboroženih sil posameznih držav na določeno raven, zmanjšanje vojnih proračunov, likvidacija vojnih oporišč na ozemlju drugih držav, zmanjšanje oboroženih sil ZDA, ZSSR, Velike Britanije in Francije v Zahodni Nemčiji ter ustrezno mednarodno kontrolo nad izpolnjevanjem teh ukrepov.

Zahod vznevoljen

očita Sovjetski zvezi zaviranje razorožitvenih razgovorov

London, 28. avg. (Tanjug). Razorožitveni razgovori v Londonu so se spet znašli v areni ostrih izjav in očitkov zaradi njihovega neuspeha. V govore posameznih delegatov se vpletajo tudi že grožnje. ZDA kakor tudi ZSSR, ki imajo odločilni vpliv nanje, niso niti sedaj opustile jedrskih poskusov. In nazadnje je sovjetski delegat Zorin v odboru prečital še poročilo o uspehih poizkusov z medcelinski mi raketami.

Njegov dolgi govor se sicer ni nanašal zgolj na te rakete, marveč na vse dosedanje delo ožjega razorožitvenega odbora, ki da se prestopa na mesto, medtem ko se tekma v oboroževanju nadaljuje. Zahodni delegati so bili vznevoljeni sprito njegovih obdolžb, da pripravlja Zahod novo vojno in da obkoljuje SZ s svojimi vojnimi oporišči.

Ameriški krogi označujejo Zorinovo izjavo, da ni mogoče razgaltati življenjskih centrov neke dežele, dokler vlada sedanje neupanje med narodi, za zavrnitev zahodnih predlogov o letalsko nadzorovanih področjih. Tudi ni jasno, ali Sovjetska zveza sprejema Dullesov alternativni predlog z dne 2. avgusta o letalskem nadzoru na Arktiki, Aljaski in Kamčatki, ki ga Zorin sicer ni zavnil, a ga je obeležil za smešnega.

Na včerajšnjem sestanku odbora bi morale zahodne delegacije predložiti svoje zaključne doku-

mente o pogojni opustitvi jedrskih poskusnih eksplozij za dve leti, toda sovjetski delegat, ki je seji sam predsedoval, jim je iztrgal pobudo iz rok in sam najprej prečital deklaracijo sovjetske vlade.

Predsednik naše Ljudske skupščine Miha Marinko je gostom v Muzeju NOB sam razložil nekatere dogodke iz naših bojev

FRANCOSKI RAČUNI BREZ KRCMARJA

Inačica v »etapah«

toda z Alžirci se ne menijo, kakor jim je to svetovala Generalna skupščina OZN

Pariz, 28. avg. (Tanjug). Francoski predsednik vlade Bourges Maunoury bo danes in jutri vodiljem strank v centru in na desnici pojasnil novo inačico osnutka političnih in upravnih reform v Alžiriji. Že prejšnji teden se je začel z njimi posvetovati o teh reformah. Dosedanji razgovori so pokazali na velika nasprotja med strankami o možnosti, da bi predlagane vladne reforme privedle do prenehanja sovražnosti in da bi jih podprla večina dežel na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine OZN, ki bo že tretjič obravnavala alžirsko vprašanje.

Nova inačica statuta za Alžirijo določa postopne reforme v štirih letih. V prvi etapi bi bila Alžirija razdeljena na 4 do 7 na pol avtonomnih pokrajin z izvoljenimi zbornicami v katerih bi imela francoska vlada — kakor poudarjajo v Parizu — samo pristojnost razsodnika. Po dveh letih naj bi v Alžiriji izvolili alžirsko ustavodajno zbornico in ustanovili organe izvršilne oblasti, kar bi praktično pomenilo federalno zvezo med Francijo in sedanjimi njenimi pokrajinami v Severni Afriki. Tretja etapa bi bila v pogajanjih izvoljenih alžirskih predstavnikov

s Parizom o dokončnem statutu dežele.

Politični krogi menijo, da pomeni novi načrt prvi kompromis po velikih pomislekih proti vladnim načrtom bivšega predsednika vlade Edgara Faura in Jacquesa Soustella kakor tudi vztrajanje prvakov Socialnodemokratske uniije Mitteranda in Plevana na ureidvi francosko-alžirskih stikov na federativnih načelih.

Malaja in jedrska oborožitev

Kuala Lumpur, 28. avg. (Reuter). — Predsednik malajske vlade Tunku Abdul Rahman je izjavil, da ne bodo dovolili, da bi Velika Britanija izkoriščala neodvisno Malajo kot oporišče za atomsko orožje. Malajska vlada ne bo nikoli izkoriščala svojih vojaških sil v napadalne namene. »Če naj bi atomsko orožje izkoriščali v obrambne namene dežel, ki so članice SEATO, potem bi morala biti taka oporišča samo v deželah te organizacije. O tem, ali se bo Malaja pridružila SEATO, pa bo odločila neodvisna Malaja.«

ŠE POSLEDNJIČ

drugi zahodnonemški Zvezni zbor: o jedrskem zakonu, gostovanju vzhodnih športnikov in vojni škodi

Bonn, 28. avg. Jutri se Zvezni zbor še enkrat sestane pred volitvami, ki bodo čez dva tedna, da spravi pod streho še 47 zakon-skih osnutkov. A še vse to število je le neznan del osnutkov, ki so mu bili predloženi, a jih še ni utegnil vzakoničiti.

Predvsem bo znova razpravljaj o izkoriščanju jedrske energije, kakor so ga predlagali socialni demokrati, sprito katerega pa bi bilo treba spremeniti ustavo, ki mora izrecno določati, da se jedrska energija v Zahodni Nemčiji sme uporabljati zgolj v miroljubne namene ali pa ne. Osutek tega zakona je bil že pred 14 dnevi obravnavan, in sicer v besedilu, kakor ga je predložila vlada. Toda prav skupina vladnih poslancev se je v odločilnem trenutku vzdr-

žala glasovanja, tako da je šel po vodi. Zvezni zbor bo moral razpravljati tudi o socialno-demokratskem protestu proti ukrepu zunanega ministrstva, ki vzhodnim športnikom noče izstaviti vizumov, da bi lahko gostovali na nemških stadionih. Javnost je proti temu burno protestirala. In zdaj kaže, da bo Brentano odnehal, tako da bodo lahko vsaj sovjetski nogometaši v Hamburgu odigrali že napovedano tekmo.

Ustavo bo končno treba spremeniti tudi v zvezi z osnutkom novega zakona o povrnitvi vojne škode, ki jo cenijo na 800 milijard nekdanjih državnih mark in ki naj bi jo zdaj skrbili na 5 milijard sedanjih mark, ki bi jih morala država plačati prizadetim oškodovancem v 25 letih.

UGOTOVITVE ČESKOSLOVAŠKEGA STROKOVNJAKA

Nov razvoj stikov med našim in češkoslovaškim gospodarstvom

Praga, 28. avg. — V Pragi so se pravkar zaključila pogajanja za novi trgovinski sporazum med Jugoslavijo in ČSR o nadaljnjem povečanju trgovine za 10 odstotkov. Pogajanja so potekala v prijateljskem vzdušju. Na njih je prišla do izraza težnja, da bi dosegli ugodni sporazum, saj so široke možnosti za razvoj gospodarskih stikov med obema deželama.

Sindikalno glasilo »Prace« pa je v tej zvezi objavilo razgovor svojega sodelavca z načelnikom oddelka ministrstva za zunanjo trgovino, Jiřijem Petrakom, ki mu je dejal, da se ti stiki ugodno razvijajo. Izvoz iz ČSR se je l. 1956 v primerjavi z l. 1954 dvajsetkrat povečal, letos pa še nadalje narašča. ČSR izvaža v Jugoslavijo predvsem prometna sredstva, strojne naprave, valjani material, tkanine in podobno. Kar se tiče uvoza iz Jugoslavije, se je od leta 1955 dva in polkrat povečal. Jugoslavija dobavlja ČSR českoslovaški važne surovine in polizdelke, kakor pritvorne koncentrate, boksit, svinec, razne gradbene potrebščine in podobno, še zmerom pa prevladujejo živila in kmetijski pridelki, zlasti pa meso, vino in presno sadje. Izmenjava z Jugoslavijo se spreminja, ker je v Jugoslaviji nastala gospodarska podlaga za naraščanje proizvodnje industrijskih izdelkov. Izvoz njenih živil in kmetijskih pridelkov se je zato na eni strani zmanjšal, na drugi pa povečal uvoz predvsem strojev in naprav.

Za ČSR je Reka najugodnejše pomorsko pristanišče, zlasti za zveze z Bližnjim in Daljnim vzhodom. Českoslovaška bo to pristanišče in jugoslovanske ladje uporabljala v še večjem obsegu ka-

kor doslej. Zmeraj več možnosti je tudi za to, da bi omogočili odidih v Jugoslavijo čim večjemu številu Českoslovaških delovnih ljudi.

Perspektive za gospodarske stike med Jugoslavijo in ČSR so zelo dobre. Že letos se bo trgovinska menjava blaga povečala za nadaljnjih 10 odstotkov. Že letos se bosta tudi obe deželi pogajali o dolgoročni trgovinski pogodbi. Zanimanje za to je veliko tako v Jugoslaviji kot v ČSR.

Eisenhower propagira

sprejem napovedanih zahodnih razorožitvenih predlogov

Washington, 28. avg. (Reuter). Predsednik Eisenhower je danes izjavil novinarjem, da bi bilo »tragično«, če bi Sovjetska zveza zavrnila predloge zahodnih delegacij o prvi fazi razorožitve, preden bi jih temeljito proučili in preden bi jih izročili ožjemu razorožitvenemu odboru OZN. Dejal je, da bi takšno sovjetsko stališče »obsojilo človeštvo na mračno bodočnost, polno neizmernih nevarnosti«. V poročilu, ki ga je objavila Bela hiša po enournem razgovoru med predsednikom Eisenhowerjem in zunanjim ministrom Dullesom, je rečeno, da se delegacije štirih zahodnih držav na konferenci v Londonu zdaj pripravljajo, da sprožijo nov zaokrožen in medsebojno odvisen predlog o prvi fazi razorožitve.

Potem je Eisenhower rekel, da se zavrnitev zahodnih predlogov o prvi fazi razorožitve ujema z obvestilom sovjetske vlade o napredku v izpolnjevanju sred-

stev, ki bi lahko povzročila množično uničevanje v kateremkoli delu sveta. Eisenhower je poudaril, da si ZDA nikoli ne bodo nehale prizadevati, da bi našle pota in načine, da rešijo človeštvo nevarnosti ter zagotove trajen in pravičen mir.

Na koncu je predsednik Eisenhower izjavil, da bi zahodni predlogi s pogojem, da sta podana kontrola in poročilo, v določeni meri zagotovili zaščito pred velikimi in nenadnimi napadi. Ti predlogi bi po njegovem mnenju tudi omogočili opustitev atomskih poskusov za dve do tri leta in začetek zmanjševanja oboroženih sil in oborožitve.

ZVIŠANA POMOČ ZDA TUJINI

WASHINGTON, 28. avg. (AFP). Ameriški senat je sinoči z 59 proti 28 glasovom sprejel osnutek zakona o pomoči tujini v znesku malone 37 milijarde dolarjev. Senat je razen tega povečal za vojaško pomoč namenjeni znesek od 1,25 na 1,75 milijarde dolarjev.

Grčija zavrnila pobudo za trojno konferenco o Cipru

Atene, 28. avg. (AFP). — Tu so uradno objavili, da je grška vlada zavrnila britanski predlog o sklicanju mednarodne konference, na kateri bi razpravljali o Cipru.

»BRODOSPAS« ČISTI LUKO V PORT SAIDU

PORT SAID, 28. avg. (AFP). Uprava Sueskega prekopa se je dogovorila z jugoslovanskim podjetjem »Brodospas« iz Splita o odstranitvi ovir v portsadski luk, ki so se tu nakopičile pri čiščenju Sueskega prekopa. Jugoslovansko podjetje je že začelo ta dela, ki bodo trajala kake tri mesece.

BRITANSKI BOMBNI TEROR

KAIRO, 28. avg. (Reuter). Predstavnstvo omanskega imama je sinoči objavilo, da britanski reakcijski bombniki še nadalje bombardirajo kraj Berin in Tanuf. Med civilnim prebivalstvom je mnogo žrtv. Vendar pa omanski uporniki ne mislijo kloniti in bodo nadaljevali boj.

HUDA NESREČA PERUJSKE PODMORNICE

OLD SEABROCK (Connecticut), 28. avg. (AFP). Na peščeni podmorski sipini med Connecticutom in otokom Long Islandom vzhodno od New Yorka, je včeraj nasedla podmornica s 57 člani posadke. Vsi poskusi, da bi potegnili podmornico s sipine, so ostali brezuspešni. Iz podmornice pa so sporočili, da ni bila poškodovana in da ni ranjenec. Reševalna dela se pospešeno nadaljujejo.

Mongolski državnik v razgovoru z našim delavcem v Litostroju

Resnica o sovjetski družbi in aktivno prizadevanje za njene cilje sta temeljni nalogi umetnosti v službi ljudstva in njegove mobilizacije za nadaljnji razvoj socializma

Moskva, 28. avg. (TASS). »Komunist« je v najnovejši številki objavil izveščke iz govorov prvega sekretarja KPSZ Nikite Hruščeva, ki ju je imel 13. maja na posvetovanju sovjetskih književnikov in na sprejemu, prirejenem za sovjetske umetnike teden dni pozneje. »Komunist« objavlja tudi izveščke iz govora Hruščeva na nekem sestanku partijskih aktivistov letos julija.

»Komunistična partija« je izjavil Hruščev, »se ravna po Leninovem nauku, po katerem sta književnost in umetnost sestavni del ljudskih naporov za izgradnjo komunizma. Zato je dejavnosti ljudi peresa, umetnikov, kiparjev, skladateljev in vseh kulturnih delavcev zmerom prisojala največjo važnost.«

Hruščev je govoril tudi o sedanjih reorganizacijah upravljanja industrije in gradbeništva v SZ. Ta zagotavlja sovjetskemu ljudstvu velike gnotne koristi. Nekateri pisatelji pa po objavi tez iz njegovega poročila o tem niso razumeli novega razvoja v življenju dežele. »Prepričan sem«, je pripomnil, »da bo življenje kmalu pokazalo tem tovarišem stopnjo njihove zmote.« Hruščev je izjavil, da je Partija na področju partijskega, državnega in gospodarskega razvoja v zadnjih nekaj letih jasno izpričala, da se opira

na nerazdružljivo povezanost teorije in prakse, kar pa so zadnja leta Stalinovega življenja kršili. Kaže pa, da so nekateri posamezniki zabredli v frakcionastvo, ki dočela nasprotuje temeljnemu kristom Partije in sovjetskega ljudstva. Ti dogmatiki menda pozabljajo, da je bil prvi razlog, zakaj je ljudstvo prevzelo oblast, kar najhitrejši razvoj proizvodnih sil, zboljšanje socialne blaginje in življenjskega standarda. Hruščev je pripomnil, da je najvažnejša naloga, ki čaka socialistične ideologije, da spozna in na ustrezen način raztolmačijo bistvo velikih socialističnih preobrazb.

Hruščev je govoril tudi o kritiki kulta osebnosti. Sovražniki socializma so skušali izkoristiti te kritike. Zdaj je slehernemu jasno, da so se ti naklepi izjalovili. Kritike same pa so prodirle globoko v dušo umetnikov in jim dale nove navdihe.

Glavna naloga književnosti in umetnosti je mobilizirati ljudstvo, da se bo še bolj zavzelo za pridobitve socializma. »Politika Komunistične Partije, ki se bori za temeljne koristi ljudstva«, je pripomnil Hruščev, »je vir življenjske sile sovjetskega socialističnega in političnega sistema. Bilo bi napak misliti, da lahko človek služi ljudstvu v naših sovjetskih

Tretji mednarodni vinski sejem

*ima in mora imeti strokovnovzgojni pomen
za naše vinogradnike in kletarje*

Iz razgovora s tovarišem Josipom Levaničem, predsednikom pripravljalnega odbora za organizacijo III. mednarodnega vinskega sejma v Ljubljani

sejem vin ima torej in mora imeti strokovno-vzgojni pomen za naše vinarje in kletarje. Na drugi strani pa omogoča ta sejem tudi to, da bodo postala naša vina še bolj znana, kar bo omogočilo njihov zmerom večji izvoz. Vemo namreč, da so bila naša vina do osvoboditve še docela neznanca in so jih prodajali pod tujimi imeni.

○ **Kako tujina ocenjuje sedanjí III. mednarodni vinski sejem v Ljubljani?**

Na prvo mednarodno vinsko razstavo smo tuje razstavljalce težko pripravili. Takšne vrste sejmov prirejajo po svetu namreč precej redko. Na drugo razstavo smo jih pripravili že lažje, saj so se zanj prijavili kar sami. Po razstavi leta 1956 je svetovno strokovno časopisje o njej mnogo pisalo. O razstavi se je zelo pohvalno izrazilo tako glede organizacije kakor tudi kakovosti naših vin. Zaradi tega je razumljivo, da so se na sedanjí III. mednarodni sejem vin začeli prijavljati tuji razstavljalci, še preden smo jim poslali vabila. Zdaj sredi priprav (razgovor smo imeli 13. avgusta) se je za ta sejem prijavilo že 20 držav s 143 vzorci vin, računamo pa, da bo skupno razstavljalo nad 20 držav z nad 200 vzorci. Razen tega pa so prijavi že 254 vzorcev jugoslovanskih vin.

○ **Katero tuje delegacije se bodo udeležile tega sejma?**

Glede na istočasno 37. plenarno zasedanje Mednarodnega urada za vino s sedežem v Parizu, ki bo tokrat v Ljubljani, se bodo

v našem mestu zbrali res svetovni strokovnjaki za vino iz vseh petih delov sveta. Vse to pa daje našemu tretjemu mednarodnemu sejmu še poseben pomen.

○ **Kako pa je z delom komisije, ki bo ocenjevala vsa razstavljena vina?**

Ta komisija bo ocenjevala vsa razstavljena vina od 28. avgusta do 2. septembra. V komisiji so predstavniki Anglije, Francije, Belgije, Nemčije, Avstrije, Italije, Romunije, ZDA in Jugoslavije.

○ **Kaj menite, tov. Levanič, kakšna mesta bodo zasedla tokrat jugoslovanska vina v tako ostri konkurenci?**

Na to vprašanje vam seveda ne morem dati konkretnega odgovora, vendar menim, da bo glede na lanske rezultate letošnji uspeh naših vin odlični. Vedeti namreč morate, da so naši vinarji in kletarji že postali strokovnjaki velikega formata.

○ **In kaj se, tov. Levanič, še nadejate od letošnjega III. mednarodnega sejma vin?**

Prvič bo to velika propaganda za naša vina, ki bodo tako postala znana po vsem svetu. Preizkusili jih bodo namreč mnogi tuji strokovnjaki — delegati in seveda

tudi trgovinski predstavniki inozemskih vinskih podjetij. Naposled pa bo imel ta sejem tudi svojo komercialno plat glede izvoza naših vin. Naša proizvodnja namreč stalno raste in je nujno, da vina izvažamo. Še včasih je tujina govorila, da so naša vina »divja«, že prejšnji in posebno sedanjí sejem bo to popolnoma ovrgel.

○ **Ima morda pripravljali odbor v načrtu še kakšne druge prireditve razen sejma?**

Da. Odbor je pripravil več posebnih izletov v vinorodne kraje Slovenije. Na teh izletih bodo udeleženci lahko videli najlepša vinogradiška država in zadržana posestva, kleti in druge znamenitosti.

○ **In kakšne težave ste imeli z organizacijo tega sejma?**

Teh je bilo dovolj in o njih nerad govorim. Z dobro voljo in s pomočjo generalnega direktorja Gospodarskega razstavišča tov. Kreseta in celotnega kolektiva smo odstranili tudi te. Ob tej priložnosti naj se zahvalim imenovanim tovarišem in vsem pripravljalnemu odboru za vse, kar so storili, da bo III. mednarodni sejem vin čim bolj uspešen. S. K.

Tovariša Levaniča smo našli v laboratoriju podjetja Slovenjvino, ko je pravkar pregledoval in ocenjeval kakovost kupljenih vin. Prosil smo ga, da bi nam kot predsednik pripravljalnega odbora za organizacijo III. mednarodnega vinskega sejma v Ljubljani odgovoril na nekaj vprašanj. Povabil nas je v svojo delovno sobo, polno epruvet in drugih pripomočkov za analizo vin, rekoč:

»Prosim, vprašajte!«

○ **Letošnji mednarodni vinski sejem v Ljubljani je že tretji po vrsti. Tov. Levanič, kakšne izkušnje so dali dosežki in v čem je pomen letošnjega sejma?**

Predhodnica našim mednarodnim vinskim sejmom je bila I. jugoslovanska vinska razstava v Ljubljani leta 1954. Tedaj je bilo mnogo naših vin zaradi slabe kakovosti izločenih iz ocenjevanja. Na prvi mednarodni vinski razstavi pa se je že močno dvignila kakovost naših vin. Te razstave se je udeležilo že 7 tujih držav. Na II. mednarodni razstavi leta 1956 smo skupno razstavili že nad 450 vzorcev vin ob udeležbi 14 tujih držav, ki so poslale 127 vzorcev. Ta razstava je bila polna presenečenj. Kljub močni svetovni konkurenci so tedaj dobila naša vina 24 zlatih, 163 srebrnih in 32 bronastih medalj. Če upoštevamo, da so tuji vzorci dobili skupaj le 24 zlatih, 84 srebrnih in 15 bronastih medalj, je to vsekakor lep uspeh naših vinogradnikov in kletarjev.

Vprašujete za pomen sedanjega sejma. Naj vam na kratko odgovorim. Ta sejem ima namen, da vse tuje države dobodo spoznanje kakovosti jugoslovanskih vin in da tudi naši vinski strokovnjaki spoznajo kakovost tujih vin. Ta sejem bo omogočil našim vino-

gradnikom in kletarjem, da spoznajo — ne da bi jim bilo treba potovati v tujino — kakovost in nego vin tujih proizvajalcev. Je že tako, da sleherni meni, da je njegovo vino najboljše... Vsi dosežki sejmi in tudi ta bo pokazal, da temu ni vedno tako. Ta

V okviru III. mednarodnega vinskega sejma, ki ga bodo odprli prihodnje dni na Gospodarskem razstavišču, je včeraj dopoldne v palači Glavne zvezne Slovenije začela delati Mednarodna komisija za ocenjevanje vin. Po uvodnih besedah njenega predsednika inž. Zupaniča je bilo poslano v oceno 538 vzorcev vin iz 19 dežel, tako da bo morala komisija oceniti vsak dan 80 do 100 vin. Na sliki: člani komisije ocenjujejo vina.

Še o »zdravilišču v sencí«

Zdravilišče zveznega pomena je povsem prepuščeno revni občini v revnem kraju

Kot ste pred dnevi poročali, so Slatina Radenci v prvi vrsti zdravilišče za srce, dasi se zaradi pomanjkljivega zveznega pravilnika o indikacijah za zdravljenje v naravnih zdraviliščih vrata Radencev zaprta prav za srčne bolnike. Te zdravstvene in gospodarske nesmotnosti — saj imamo v vsej državi pravzaprav le radensko naravno zdravilišče za srčne bolezni, ki ima razen učinkovitih oglikovih kopeli tudi dobro urejeno zdravstveno službo in fizikalno terapijo — bi si naše zdravstvo in socialno zavarovanje pač ne smela privoščiti.

Zdravilišče Radenci so naše veliko naravno bogastvo, a izkoriščeni so samo od maja do oktobra, pa še to ne vsako sezono in ne v celoti. V Jugoslaviji, zlasti v Sloveniji in Hrvaški, pa je število kroničnih srčnih bolnikov, ki bi jim zdravljenje v Radencih nedvomno zelo koristilo, tolikšno, da bi morali biti ob smotnejši zdravstveni politiki Radenci skozi vse leto prezasedeni.

Zdravilišče se je kot zdravstvena ustanova osamosvojilo od

donosne eksploatacije slatine z letošnjim novim letom. Vzdrževalo se je izključno od dohodkov slatinskega podjetja. Po osamosvojitvi se je ta vir presušil in zdravilišče je letos prepuščeno samemu sebi. Vse od zadnjih prireditelj investicij pred drugo svetovno vojno vanj ni bilo ničesar investirano, dohodki slatinskega podjetja pa so predvsem namenjeni organizaciji eksploatacije novih vrelcev.

Če se ozremo nazaj, moramo priznati, da je družba to izredno naravno bogastvo povsem prepustila v upravljanje krajevnim činiteljem v Obmurgu, ki se sami komaj otepajo zaostalosti in revščine. To, da v Radence skoraj dvajset let ni bilo nič pomembnejšega investirano, vsak dan bolj kaže posledice. Nekatere zdraviliščne stavbe so dotrajale in zobu časa ne bodo več dolgo kljubovale. Predvsem pa so bili skoraj vsi objekti zidani za toplejšo sezono, brez dvojnih oken itd., kar onemogoča prehod zdravilišča v večjem obsegu na celoletno poslovanje.

Znatno podaljšanje sezone pa je edini pogoj, da bi zdravilišče vsaj v perspektivi lahko zaživele, kot je treba. Glavni objekt v zdravilišču je »Velika terapija«, v kateri je oddelek za fizikalno zdravljenje ter z zaprtim hodnikom priključeno kopališče. Vsaj ta objekt, ki je prav slabo pripravljen za zimsko meseco, ki bilo treba usposobiti za zdravljenje skozi vse leto. Predvsem bi bilo treba vanj napeljati centralno kurjavo, kar bi predvidoma terjalo okrog 30 milijonov dinarjev investicij. Razen tega zdravilišče močno pogreša večji dnevni prostor, kjer bi se ob slabem vremenu zbirali bolniki k družabnemu življenju. Z lastnimi stroški teh del ne zdravilišče in občina ne okraj ne bi tako kmalu prinesli. Spričo izrednega pomena, ki ga zdravilišče zasluži, bi le kazalo tudi pristojnim republikanskim oziroma zveznim organom in tistim zavodom za socialno zavarovanje, ki jim zdravilišče služi, razmisliti o tem, kako Radence preurediti v učinkovito zdravstveno enoto, ki bi poslovala vse leto.

Se na nekaj je treba opozoriti. Zdravilišče, ki bo poslej odvisno predvsem od lastnih dohodkov, ima pa velike stroške za vzdrževanje in ohranjanje primerne zdraviliškega režima, lahko zaide pod diktat finančnih potreb in mu postanejo dohodki pomembnejši od zdravja. Z vrnitvijo zdravilišča njegovemu temeljnemu namenu — zdravljenju srčnih obolenj in s podaljšanjem sezone zdravljenja pa imajo Radenci vse pogoje, da ohranijo svoj nekdanji zdraviliški renome in ga dvignejo na še višjo raven. —ur

»Izbor«

časopis za pomoč gospodarskim organizacijam

V naši gospodarski dejavnosti so obšutno pogrešali nekega posredovalca, ki bi s stvarnimi nasveti in izmenjavo izkušenj prispeval k izpolnjevanju sedanje ravni organizacij v industriji, obrti, trgovini, kmetstvu itd. Zaradi te vrzeli so nekateri jugoslovanski zavodi in večja gospodarske organizacije sklenili v sodelovanju s časopisno ustanovo »Privreda« iz Zagreba začeti izdajati petnajst dnevni časopis za vprašanja organizacij in storilnosti. Časopis je prevzel nalogo pomagati vodilnemu kadru in organom delavskega samoupravljanja naših socialističnih gospodarskih organizacij predvsem pri urejanju organizacijskih problemov podjetij.

Novi časopis bo imel naslov »Izbor«, prva številka v slovensčini pa bo izšla v začetku letošnjega septembra. Razen v slovenskem, bo časopis izhajal tudi v srbohrvaškem in makedonskem jeziku. Hrvatsko izdajo vodi »Privreda« iz Zagreba, slovensko pa Zavod za organizacijo poslovanja gospodarskih organizacij, Ljubljana, Titova c. 33. Letna naročnina za 24 števil znša 2400 din.

NOVI CARINSKI ZAKON

Do konca tega meseca bodo morali razni državni organi, zbornice, izvozna in uvozna podjetja, jugoslovanske železnice, pošta, banke itd. dostaviti svoje pripombe o osnutku novega zakona o carinah. Državni sekretariat za finančne zadeve je dobre tri mesece čakal, da bi se zaključile številne razprave o tem vprašanju, da bi zdaj posebna komisija, v kateri so predstavniki Sekretariata, nadalje Uprave carin in Odbora za zunanjo trgovino, sestavila končni predlog in ga poslala v proučitev Zveznemu izvršnemu svetu.

Kako nestrpno so pričakovali novi carinski zakon, lahko pove vsak izvoznik in uvoznik, carinski uslužbenec, predstavnik banke in vsi tisti, ki so na kakršen koli način imeli kakke stike s carino.

Naš sedanji carinski sistem temelji na carinskem zakonu iz leta 1948. Uredbi o začasnih carinskih tarifi iz leta 1952, Uredbi o organizaciji in delu Uprave carin iz leta 1953 kot tudi na drugih dodatnih predpisih. Z drugimi besedami, vsi naknadno sprejeti predpisi so pomenili mnogo več kot pa sam carinski zakon, ki ga je, kakor nekateri pravijo, »pregazil« čas. Novi zakon, ki ga zdaj pripravljajo, bo omogočil določiti carinski postopek pri uvozu in izvozu blaga tako, kakor to dovoljuje naš sedanji gospodarski razvoj, in naposled bo omogočil tudi sestaviti carinske tarife.

KAJ JE BILO TREBA SPREMENITI?

Razen osnovnega zakona, predpisov in uredb so doslej objavili tudi številna navodila in pojasnila, ki so jih izdali Uprava carin in drugi pristojni državni organi kakor tudi Narodna banka FLRJ o raznih vprašanjih, ki ali sploh niso bila urejena s predpisi ali pa so bila nepopolna ali nejasno urejena.

To se pravi, da je bilo treba spremeniti vse te predpise, urediti carinsko zakonodajo in omogočiti mnogo boljše in učinkovitejše zagotovitev naših gospodarskih interesov.

Razen tega, da sedanji carinski zakon ne ustreza več potrebam našega gospodarstva in ekonomske politike, je bilo treba spremeniti tudi nekatere načelne odredbe, na katerih temelji zdaj ta zakon. Sem sodi med drugim odnos podjetij do carin kot tudi ureditev pravic in obveznosti železnice, pošte in brodarstva. Sedanjí zakon tudi ni dovolj natančno določal carinskega postopka, tiste odredbe, ki se nanašajo na to vpra-

šanje, pa niso dovolj sistematizirane. Zdaj bi bilo treba proučiti ne samo carinski postopek v ožjem smislu, marveč tudi carinsko kontrolo nad blagom. Razen tega so bili tudi tarifni predpisi začasnega značaja in so se nanašali samo na neregistrirane uvoznike in privatnike, medtem ko so glede registriranih uvoznikov in

Spremenjeni bodo vsi zastareli predpisi s področja carin — Olajšave, ki bodo nastale z ustanovitvijo carinskih uradov

izvoznikov, se pravi podjetij, uveljavljali sistem koeficientov. Osnetek zakona določa, da bodo sprejeli splošno carinsko tarifo in zagotavljali potrebne pogoje za prehod na sistem rednih carin, to je možnost, da bodo koeficienti izraženi v stopnjah carinske tarife.

UPRAVA CARIN IN NJENE DOLŽNOSTI

Sedanji carinski zakon sploh ni urejal carinske službe in tudi ne njene organizacije. Zato bosta v osnutku zakona, o katerem zdaj razpravljajo, določena naloga in delovno področje carinske službe, razen tega pa bodo določene tudi načelne odredbe o carinskih organih in njihovi organizaciji.

Ce bo to sprejeto v osnutek zakona, bodo v prihodnje pri upravi carin tudi carinski urad ter carinsko-kemični laboratoriji za strokovni pregled blaga.

Zanimiva bo vloga carinskih uradov. Vsem carinskim obveznikom in prizadetim ljudem bodo dali po preji na njihovo zahtevo svoja mnenja o uporabi carinske tarife. Tako se ne bo več dogajalo, kot se je doslej številnim nepoučenim podjetjem in privatnikom, da dobijo blago ali paket iz tujine, da pa je tarifa tako visoka, da se jim sploh ne izplača prevzeti to blago. Z drugimi besedami, carinski urad bo seznanjal vse prizadete s predpisi s področja carinskega zakona.

OSTREJŠE KAZNI ZA PREKRŠKE

Nekatera podjetja zunanje trgovine so menila, da so kazni za carinske prekrške precej visoke. Toda kot

so nam povedali v komisiji Državnega sekretariata za finance kakor tudi v Odboru za carine Zunanjetrgovinske zbornice, morajo biti v zakon sprejete tudi ostrejšje sankcije, ker bo samo s tem zagotovljeno, da se prekrški ne bodo ponavljali.

Tako je med drugim predvidena ostra kazen za poskus prenosa blaga mimo carine z zaporom ali strogim zaporom do pet let, z denarno kaznijo, ki bo znašala dva do desetkrat več kot carina ali izvozne ali uvozne pristojbine, pa bo kaznovan vsakdo, ki bo mimo carine prenesel ali skušal prenesti blago, nadalje vsakdo, ki bo začasno uvoženo ali začasno izvoženo blago prodal ali pa, kdor bo z lažnim navajanjem dejstev izposloval ali izkoristil kako olajšavo pri uvozu ali izvozu blaga, ki mu ne pripada. Predpisano je tudi, da lahko za carinske prekrške odgovarjajo tudi pravne osebe, s čimer odpade potreba po sedanji uredbi o kaznovanju pravnih oseb za carinske prekrške. Sprejet je drugi sistem o določanju denarne kazni, tako da bi bila po načrtu višina denarne kazni povsem odvisna od tega, koliko znašajo utajene dajatve. To omogoča stalen in določen kriterij pri odmerjanju denarnih kazni, ker je znesek utajenih dajatev v glavnem eden osnovnih kriterijev za določanje višine prekrška.

Ni dvoma, da pričakujejo od novega carinskega zakona veliko pomoč predvsem gospodarstveniki. Toda v tem osnutku obsega posebno poglavje postopek s potniki. Zlasti so posvetili pozornost temu, da bi bila vsa vprašanja, ki zadevajo koristi in pravice državljanov ali kakršnekoli obveznosti, urejena s samim zakonom.

Doslej je bilo več raznih pripomb glede postopka carinskih organov pri pregledih blaga. Toda v osnutku zakona je izrecno rečeno, da mora potnik, ki prihaja iz inozemstva ali odhaja v inozemstvo, na obmejni carinarnici prijaviti blago, ki ga nosi s seboj, kakor tudi ročno prtljago. Carinarnica ima pravico pregledovati blago, kadar pa upravičeno zasumi, da ima potnik pri sebi skrite stvari, ki jih ni prijavil, ima pravico tudi do osebne preiskave potnika.

Pri tem je izrecno rečeno, da opravljajo osebne preiskave potnikov ljudje istega spola in da morajo pri preiskavi in pregledu prtljage ravnati carinski uslužbenci z največjo obzirnostjo. Postopek s potniki mora biti, kakor določa osnutek tega zakona, hiter in uprava carin lahko predpiše v tem smislu tudi poseben postopek o zacinjenju blaga, ki ga imajo potniki pri sebi.

N. Dj.

SKRBNIKI LJUBLJANSKEGA TRGA POTROŠNIKOM:

Sadja in zelenjave bo dovolj

Bodo cene na trgu pred zimo narastle?

Marsikatera gospodinja že prično polni shrambe, da bi v zimi ne ostala brez zelenjave. Skoraj vse marmelade in kompoti so že skuhani in skrbno povezani kozarci čakajo na pelicah na »čase stiske«. Kljub vsemu pa zima gospodinje še vedno skrbi. Ali bo dovolj sadja? Kaj, če bo na ljubljanskem trgu primanjkovalo zelenjave?

GROSISTI SO OPTIMISTI

»Letos bo krompirja dovolj, nam je pojasnil direktor podjetja »Sadje-zelenjava«. »Zato kampanjsko kupovanje jeseni ne bo potrebno, ker bo za potrošnika ceneje, če bo krompir vskladiščen kar pri pridelovalcu.«

»Kako pa druga zelenjava?«

»Dobro kaže! Zelje je dobro obrodilo, čebula bo bolj poceni, cvetače in solate tudi ne bo manjkalo. Imeli bomo torej zelenjave več kot lani, mislim pa, da bo tudi njena cena nižja in kakovost boljša.«

»In sadje?«

»Za grozdje in slive smo že poskrbeli. Drugega sadja tudi ne bo malo, ker imamo stike z vsemi proizvajalci po državi. Kljub temu priporočam gospodinjam, da si pripravijo čim bolj pestro ozimnico — za vsak slučaj.«

»Zima vas torej ne skrbi?«

»Nisem črnogled. Se bolj pa bi bilo, če bi bil železniški transport hitrejši. Za nas bi bila recimo Makedonija, velik prodajalec sadja in zelenjave, pa je nevarnost, da bi se blago pokvarilo na dolgi vožnji.«

DINAR NA DINAR — PALAČA

Upravnik podjetja, ki ni hotel, da bi ga imenovali, nam je povedal: »Najemnino za tržni prostor

so nam preveč zvišali. Prej smo za prodajni prostor plačali 146 dinarjev dnevno, sedaj bomo pa plačali kar 440.«

»Bo to vplivalo na cene kmetijskih pridelkov?«

»Morali jih bomo zvišati. Saj bo treba dnevno prodati kar tisoč kilogramov krompirja na enem prodajnem prostoru samo za najemnino.«

»In zakaj so vam zvišali najemnino?«

»Zaradi ekonomskih cen in zato, ker baje nismo pokazali nikakršnega razumevanja za prenovitev in modernizacijo prodajnih prostorov. Tega pa nismo naredili zato, ker je v stari pogodbi pisalo le, da je treba prostore vzdrževati takšne, kot so in da jih ne smemo spreminjati. Nam, ki po dinarčkih skupaj nosimo, bi pač morali pustiti nizko najemnino!«

SE POČISTILI NISO ZA SEBOJ...

Na upravi trgov so bili kar jezni: »Saj smo oddajali tržne prostore z izgubo! Oni (trgovci na drobno) pa ne samo, da jih niso modernizirali, še počistili jih niso, če jih nismo priganjali.«

»Saj je v pogodbi vendar pisalo, da na tržnih prostorih ne smejo ničesar spreminjati!«

»Res niso smeli — toda le brez našega dovoljenja. Za tako dovo-

Ali bi res ne kazalo prodajo na ljubljanskem trgu sodobneje urediti?

ljenje pa nikoli niso prosili! Mi pa moramo prenoviti arkade, če nečemo, da nam padejo v Ljubljano. Modernizirali bomo (zasteklenili, opremili s hladilniki in podobno) tržne prostore in tudi čas, ko bo

treba začeti graditi novo tržnico, ni več tako daleč. S čim pa bomo vse to plačali?

»Denar dobimo lahko le od najemnin, ki smo jo v primeri z najemninami v mestu, le minimalno zvišali. Med nami rečejo: dokler lahko branjevke prodajajo vse — dobro in slabo — in dokler nimajo interesa, da odpro trgovino v nedeljo dopoldne (ko ljudje v vrstah čakajo) tako dolgo ne moremo reči, da gre trgovcem na drobno slabo, in mislim, da zvišanje najemnine nikakor ne sme vplivati na cene njihovih pridelkov.«

Upamo, da bodo preskrbovalci ljubljanskega trga kljub tem nesoglasjem napravili vse, da bi cene kmetijskim pridelkom pred zimo ne porastle.

O. K.

LJUBLJANA včeraj in danes

Kongresni trg (sedanji Trg revolucije) je dobil svoje ime po ljubljanskem kongresu leta 1821, ki so se ga udeležili avstrijski cesar Franc I., ruski car

Na spodnjem robu trga, na prostoru današnje Filharmonije, je stalo doželo stanovsko gledališče, ki ga je stavbenik Lovrenc Prager leta 1765

šča je bila ura z razsvetljeno ploščo, nameščeno nad odrom. Tako so obiskovalci gledališča vedno vedeli, koliko je ura. To gledališče je pogorelo leta 1887. Pogorišče so nato kupili ljubljanski Nemci in v novo pozidano stavbo vselili svojo leta 1702 ustanovljeno Philharmonische Gesellschaft (Filharmonična družba). Dolga leta je bilo to edino redno delavno kulturno društvo v Ljubljani. Sto let pozneje (1802) je Filharmonija štela 122 članov, društveni orkester je imel 25 godbenikov in pevski zbor. Na božič 1801 so izvajali Haydnovo »Vstajenje« v reductu (na prostoru današnje šentjakobske gimnazije) z velikim uspehom. Po prvi svetovni vojni, ko je večina ljubljanskih Nemcev zapustila naše mesto, je prenehala delovati tudi Philharmonische Gesellschaft. Njeno delo je nato prevzela in nadaljevala v istih prostorih Slovenska Filharmonija. Tukaj je bila do poznejše prezidave (kino Matica) najbolj akustična glasbena dvorana v Ljubljani.

V gledališki stavbi poleg Filharmonije je stanoval in umrl pisatelj Josip Jurčič. Kongresni trg je bil od nekdaj priča raznih slovesnosti, shodov, prireditvev. Isti pomen ima zaradi svoje lege in obsežnosti kot Trg revolucije še danes.

R. D.

Aleksander, zastopnik pruskega kralja, ved nadvodil in zastopniki raznih drugih držav. Duša in resnični vodja kongresa je bil zviti avstrijski diplomat, kancler knez Metternich. Takrat so v vsej naglici popravili in uredili ljubljanske ulice in trge, zlasti pa Zvezdo in bližnjo okolico deželnega dvorca, kjer je stanoval avstrijski cesar.

Na zgornjem koncu trga je stala v tisti dobi gostilna Metke Podbojeve »Na griču«, kamor je zahajal tudi naš pesnik France Prešeren. Pozneje se je selila gostilničarka na vogal današnje Vegove ulice. Vhod v gostilno je bil po stopnicah navzdol, ker je bil tamkaj opuščen mestni jarek. Zato je dobila gostilna ime »V pektu«. Z gostilničarko vred se je selil v »Pekel« tudi naš pesnik. Ko je prvič prišel v novo gostilno — bil je ravno v petek — je videl nekega gosta jesti meso. V šal je zagrozil gostilničarki: »Metka, Metka! — Ne spuščaj petka. — Si zapustila Grič. — Vzel te bo hudič!« Prav na tem prostoru, v pozneje zgrajeni, nato Lavrentičevi hiši, je bila skoraj sto let pozneje, skozi več let Narodna tiskarna, ki je tiskala Slovenski Narod od leta 1905, ko se je tiskarna preselila v lastno zgradbo v Knafljevo, današnjo Tomšičevo ulico.

Niže dol, na prostoru današnje Univerze, je stal deželni dvorec, kjer je stanoval ilirski deželni guverner, poznejši deželni predsednik vojvodine Kranjske. Tam so bili tudi deželni vladni uradi. Ljubljanski potres 1895. leta je starinski dvorec toliko razmatal, da so nato pozidali novo vladno palačo ob današnji Prešerenovi cesti. Pri deželnem dvorcu je stal zidan paviljon Glavne straže (Hauptwache), po ljubljanskem žargonu »Habab« imenovan. Tu so straže prezentirale orožje, kadar so prihajali v dvorec ali odhajali iz njega visoki vojaški ali civilni dostojanstveniki.

Za lepšo podobo Ljubljane

NAŠI REPORTERJI

ČE BI IMELI...

»Če bi imeli naši otroci toliko otroških igrišč, kolikor bi jih bilo treba, potem bi bilo lepo na svetu!«

Tako na sestankih, v razgovorih na tramvaju...

In vendar, kaj ni prostora za otroška igrišča v Ljubljani dovolj? Ni treba, da bi ga iskali z lučjo ob belem dnevu. Poglejmo samo naša dvorišča, posebno tista v zaključnih enotah hiš. S plotovi in ograjami so jih pregradili. Vseprek. Z zidanimi ograjami, žičnimi mrežami, bodečo žico in lesenimi kolci. Ogradili zato, da bo vsakdo vedel, kaj je »moje« in kaj »tvoje«. Gorje, če se kdo pregreši! To »moje«, »naše« drugih prav nič ne briga. Če se komu potem kaj pripeti, »meni« nič mar. Če se tisti otrok v Mariboru ne bi zaželel stiskati na borih nekaj kvadratnih ograjenega dvorišča.

NEKOČ IN DANES

Nekdaj smo gradili zaključene enote hiš, ki danes mejijo na tri, štiri ulice. Z enim samim ali večjim z dvema dovozoma na dvorišča. In z mnogimi plotovi, zaklenjenimi vratci. Z nesnago in umazanijo ob plotovih. Otroci pa so se igrali predi hišo na cesti, če se niso hoteli stiskati na borih nekaj kvadratnih ograjenega dvorišča.

Kaj vse bi lahko uredili tod! Kjer zdaj stoje zidovi in plotovi, bi se lahko igrali najmlajši, ki bi stekli na skupno dvorišče brez bojazni, da bi se spotoma komu kaj pripetilo. Igrali bi se in spoznavali. Spoznavali, ne pa kamenjali in zmerjali.

Danes: »ZAPLANKANA« DVORIŠČA

Morda bi sredi takšnega dvorišča uredili veliko peskovnico. Namesto vrtičkov, kjer zdaj zraste tistih nekaj krompirčkov, solatka in petrišljček, bi uredili park. Velik park, tak, z mnogimi klopci in cvetjem. Precej lepšim cvetjem, kot je bilo tisto, ki je zrastle po vrtičkih. Tak park, kjer bi se človek lahko odpeljal kar doma na dvorišču. Na svežem zraku in v senci ali na soncu, kakor bi komu prijalo. In nekaj vstran bi se igrali otroci.

Z MALO DOBRE VOLJE...

Samo malo dobre volje bi bilo treba. Seveda tudi nekaj interesa za skupno stvar, za nekaj, kar bi koristilo vsem. Iznajdljivosti in prizadevnosti. Vse to ne bi bilo težko, če bi se lotili dela vsi in prispevali vsak nekaj. In še to: ne bi škodilo, če bi se vendar enkrat že otresli tiste drobnolastniške miselnosti in samoljublja. Če bi podrli plotove...

KJE, KAKO IN ZAKAJ?

»Kje bomo potem sušili perilo? Kje iztepavali preproge in puščali drva, dokler jih ne razžagajo?« boste rekli. In spet: »Kako si to predstavljate? Tisto, kar je bilo do sedaj dobro, kar naenkrat ni več dobro! Da niste še enkrat odkrili Amerike?« Cemu, zakaj? Zato, da bo Ljubljana lepša, lepša, kot je zdaj, lepša kot tista Ljubljana, ki o njej tako radi trdimo, da je »bela Ljubljana«. Najlepša, najbolj bela izmed vseh naših mest!

V soboto: Dunajčan o postrežbi v ljubljanskih lokalih

OTOČJE NA MIZI

Zakaj z žganjem lahko, z jogurtom pa ne?

Prebrali smo, da je Sanitarna inspekcija prepovedala mlečnim restavracijam v Ljubljani prodajati enolončnice. Res je, da so mleko in mlečni izdelki v bakteriološkem pogledu zelo občutljivi in da je s tesno bližino drugih hranil podana možnost širjenja kužnih kalij. Vendar lahko kot obiskovalec mlečnih restavracij poudarim, da je snaga v njih dokaj šibka, največje večja od čistoče v gostinskih lokalih ali celo bufetih. S primernimi sanitarno-higienskimi naproti oseboju mlečnih restavracij bi verjetnost bakteriološkega širjenja praktično ne obstojala. Razen tega (mar ne?) živi v Ljubljani veliko družin v zelo tesnih prostorih in razmerah, vendar je v mnogih med njimi vzorna snaga. Vse je pač odvisno od gospodinje. Prav zato se zdi prepoved sanitarne inspekcije zelo oster preventivni ukrep. Upošteva

splošne razmere, zlasti pa veliko pomanjkanje cenene družbene prehrane v gostinskih obratih v Ljubljani še toliko bolj oster ukrep.

Ko smo prizadeti med seboj govorili o tem, je nekdo menil, da bi bilo bolje jezo usmeriti na gostinske činitelje, ki v Ljubljani doslej niso bili v stanu ustanoviti večjo restavracijo z ceneno prehrano, kajti Ljudska kuhinja ni kos velikemu povpraševanju. To se mi zdi stokrat res, toda... Dokler take restavracije ni, so za številne meščane enolončnice v mlečnih restavracijah velika pomoč. Tudi načeloma ne vidim, zakaj da lahko na primer vampe prodajajo v družbi vina in žganja, v družbi jogurta in jabolčnika pa ne. Pa še nekaj: nizke cene enolončnic so konec koncev le ena izmed oblik tolikanj pogrešane »konkurence«, ki bi lahko v prid potrošnika vplivala tudi na gostinske cene.

mali intervju

... s študenti iz Poljske

Že nekaj dni se mudi pri nas skupina poljskih študentov iz univerze v Poznanju. K nam so prišli na prakse in na mednarodni seminar študentov medicine, ki je bil v Beogradu in v Dubrovniku. Obiskali so tudi Ljubljano. Našli smo jih v restavraciji Ilirija. Pravkar so poobedovali.

»Pri vas ni stvari, ki nam ne bila všeč in ki nas ne bi očarala,« je dejal vodja delegacije, ki so vsi klicali Mario »in težko bi se bilo odločiti za tisto, kar je najpogostejše na nas največji in najgloblji vtis.«

Razgovor je postal živahen, neposreden in vedno manj vezan na konvencionalna vprašanja in prav tako konvencionalne odgovore.

»Program našega bivanja je bil tako spretno in srečno sestavljen, da smo lahko videli vse — mesta, deželo in ljudi.

Da, ljudi. Kjerkoli smo bili in kamorkoli smo prišli, povsod smo našli enako gostoljubnost in prijaznost. Lepo vas prosim, podčrtajte ta stavek trikrat. To je naš najgloblji vtis. Naj vam povem droben dogodek. Potovali smo z ladjo in imeli s seboj le hrano v konzervnih skatlah. Hoteli smo jih odpreti, pa nismo imeli noža. Stopil sem v kuhinjo in prosil za nož. Jih ne posojamo,« je dejal kuhar. Ko sem mu razložil, da ga slabo razumem, ker sem Poljak se je nasmešnil in zamahnil z roko: »Za Poljake in Gomulke pa vse — evo vam nož! Obdržite ga za spomin. Škoda, da nimam pri sebi nič boljšega.«

Razgovor ni trajal niti eno uro in vendar smo si postali v tem času dobri prijatelji in se razšli kot stari znanci.

Samo

drobiž od tujin

NOVI LOKAL NA TITOVU CESTI. Druga poslovalnica SAP-Turist biroja, ki so jo pred kratkim odprli na Titovi cesti 38, je že pričela z rednim poslovanjem. Seveda bo to turistično podjetje še vnaprej obdržalo tudi svoj stari lokal na Miklošičevi cesti: ta je v zadnjem času postal že pretesen, kajti uslug, ki jih podjetje opravlja potnikom in turistom, je vsak dan več. Čeprav se nima vsega pohištva, ki je zanj namenjeno, pa novi lokal že kaže, da bo zelo moderno opremljen. Ima sicer en sam prostor, ta pa je z lichenimi steklenimi stenami predelan v več oddelkov. Za sedaj deluje na Titovi cesti le referent za inozemski turizem in propagando, kasneje pa bo tam urejena tudi tako imenovana »šalterska služba«.

DESTILARNO BODO IMELI TUDI V ROBU. S 1. septembrom bo začela obratovati destilarna smrekovih eteričnih olj v Robu. Investitor je bila KZ

Rob, ki je zgradila še skladišča za smrečje in končne proizvode. Destilarna bo zaposlovala šest delavcev, za gradnjo in nakup potrebnih naprav pa so porabili blizu 4 milijone dinarjev.

NOV NASAD JAGODICEVJA. Zene zadružnice z Roba so pred kratkim sklenile, da bodo v letošnji jeseni na zemljišču, ki je last splošnega ljudskega premoženja, obdelale in pripravile za sajenje jagodicevja 65 arov zemlje. Pogoj za gojenje jagod so v tem kraju zelo ugodni. Zene-zadružnice bodo pri svojem delu dobile tudi pomoč OZZ Kočevje.

SREČA NEPREVIDNEZA. Včeraj ob 14.20 je po Pražakovi ulici iz smeri habora proti Titovi cesti vozil voznik vojaškega tovornega avtomobila. Na križišču s prednostno Miklošičevo cesto ni upošteval svetilnega prometnega znaka in je s precejšnjo pozornostjo zavijal v levo proti Tromostovju. Od tam pa je privozil avtobus ECC.

Voznik vojaškega avtomobila ni zavril, ker je mislil, da bo lahko še pred avtobusom prevozil križišče. Toda razdaj je slabo ocenil in je zato s svojim vozilom oplazil avtobus, zavozil na pločnik (ki je bil na srečo prazen) kjer je obstal. Telesnih poškodb ni bilo, materialna škoda pa je majhna.

TEČAJ ZA GOZDNE DELAVCE. Pred kratkim je bil na Turjaku končan tečaj za gozdne delavce, brusarje. Na tečaju, ki sta ga organizirali Gozdna uprava Skofljica in Gozdna uprava Litija je bilo 19 tečajnikov.

POMENKI

MLEKO V POLLITRSKIH STEKLENAH

Bralka Fani Z. iz Most nam je poslala pismo, ki v njem piše:

»V naših mlekarah prodajajo vedno manj odprtega mleka, zato pa tolikanj več v steklenicah. Vsekakor je to zelo higienično, vendar pa v nekem oziru neupravičeno. Vse steklenice z mlekom so namreč litrske. Ali bi ne bilo mogoče prodajati mleko v steklenicah, ki bi držale manj od litra recimo v pollitrskih?«

Povedati vam moramo, da ste odkrili odkrito Ameriko. Ko smo se namreč poznali pri upravi ljubljanskih mlekar, so nam odgovorili, da so o tem že sami razmišljali.

»Narobili smo že ustrezne steklenice po pol litra in po četrtil litra. To embalažo pričakujemo te dni. Upamo, da bomo prodajali mleko v teh steklenicah še pred začetkom šolskega leta.«

S VČERAŠNJE SEJE SVETA ZA SOLSTVO

O šolski reformi

Včeraj dopoldne je imel Svet za šolstvo OLO Ljubljana svojo deveto redno sejo. Na seji so si sestavili program za bodoče delo in imenovali več posebnih komisij. Posebno zahtevne naloge čakajo komisijo za splošno izobrazbo, ki bo morala sestaviti izbrano poročilo o izvajanju šolske reforme in Svetu čimprej »natočiti čistega vina«. Člani Sveta so razpravljali tudi o ustanovitvi novih šol. Gre predvsem za strokovne šole, ki bi vzgajale tiste strokovnjake, po katerih je največje povpraševanje. Med razpravo o ustanovitvi novih šol pa smo slišali tudi mišljenje, da naj bi del finančnih bremen za šole, ki so republiškega pomena in značaja, prevzeli nase okraj. Ob koncu seje so razpravljali še o vprašanju združitve osnovnih šol in gimnazij. Teritorialno naj bi se gimnazije in osnovne šole združile pod istim vodstvom in isto administracijo, organizacijsko pa bi bile šole urejene na enak način in bi se ločile le po svojem programu in vsebini dela.

Novice

KOČEVIJE NA RUDNIKU RASTE NOVO NASELJE

Na Rudniku v Kočevju bo prav kmalu zrastle novo naselje. Štiri šeststanovajske zgradbe so že dograjene, zdaj pa SGP »Zidar« rida še štiri hišedvojčke in četvorke. »Gradbenik« iz Ribnice pa štiri vrstne hišice. Prav lope napreduje tudi gradnja Rudarskega doma.

LU HSIN - ZNANILEC KITAJSKJE REVOLUCIJE

V spremni besedi k zbirki novega kitajskega pripovednika, publicista in revolucionarja Lu Hsin na pod skupnim naslovom »Resnična zgodba o A Kjuju« je Egon Tomc zapisal: »...zaslutil sem v njem daljnega, a zopet tako bližnjega brata našega Cankarja...« na istem mestu pa tudi stavek: »...na Kitajskem ni minil niti dan, da bi v pogovorih ne bili

membrna osebnost novejšega kitajske zgodovine in kulture. Z vsem svojim življenjem in delom je tesno zrasel v eno z revolucionarnim gibanjem na Kitajskem v letih najbolj teroristične strahovlade. Zelo obsežno publicistično delo, zbrano v šestnajstih knjigah, je temeljni kamen sodobne kitajske literature, tiste literature, ki je tesno povezana z življenjem.

kar literarna zgodovina upravičeno lahko imenuje »oče moderne kitajske književnosti«. V eni izmed novel je zapisal: »Upanje je kakor cesta, ki se pne čez nebo. V začetku ni bilo tam ničesar, kadar pa hodi mnogo ljudi po isti sledi, nastane cesta...« To je zapisal umetnik, zapisal je resnico o sebi, o svoji domovini, o novem kitajskem stoletju. Prav

zato Lu Hsin prerašča kitajske meje in se uveljavlja kot pisatelj svetovnega pomena.

V novelah, ki so izšle v slovenščini, vidimo značilni prerez skozi njegovo delo. Kitajska vas in njeni bedni, brezobzirni izkoriščevalci na milost in nemilost »prepuščeni pribivalcem, sta osnovna motiva vseh zgodb, zlasti »Resnične zgodbe o A Kjuju«. Večno nemirno politično dogajanje lebdi nad tem človekom kot dvignjena sekira, obupan je, na dnu, brez volje. Vse njegovo življenje je en sam križev pot ponižanj. Lu Hsin pripoveduje mirno, malo dramatično ter z rahlim privzokom otožnosti, a izredno zmoglostjo karakterizacije. Njena vrednost je v tem, da ni izmišljena, temveč kaže tipične lastnosti kitajskega malega človeka, ki je junak njegovih novel, človeka, kakor je A Kju, ta ubogi dninar A Kju, ki ne zna ničesar storiti, kadar ga tepejo in ponižujejo, se pa vseeno zmerom tolaži z nekakšnimi varljivimi »moralnimi zmagami«. In taki so vsi: nepomembni, malopridni, zgubljivi v svoj ozki svet. Lu Hsin pa ima rad take, kakršni so. Zanje piše, zanje se bori, njim hoče povedati veliko resnic o življenju, o upanju, ki bo postalo cesta, o njih samih. Zato je velik in — njihov.

V. Konjar

Z mednarodne razstave grafike, Jen Han (Kitajski): Ribiško naselje, 1956

vsaj enkrat omenili Lu Hsin, kitajskega Gorkija... Da, Lu Hsin je največji in najizrazitejši glasnik velike kitajske revolucije, je Evropski do nedavnega sicer malo znana, a zato ni manj po-

Nekaj novosti NUK

Le Rhône. Paris 1957. (Richesses de France 31.) (F69/1957)
Schmidinger H.: Patriarch und Landesherren. Die weltliche Herrschaft der Patriarchen von Aquileja bis zum Ende der Staufer. Graz & Köln 1954. (Publikationen des Österreichischen Kulturinstituts in Rom. I. Abt. 1.) (432051-1)

Schöner H.: Julische Alpen. Die wichtigsten und schönsten Bergfahrten jeden Schwierigkeitsgrades. München (1956). (127469)

Souffert B. & G. Kogler: Die Alpentouristen. Quellen und Verfassungen und Verwaltungsgeschichte der Steiermark. 3 T. 1. (432052-3)

Shepard A. O.: Ceramics for the archaeologist. Washington 1956. (134798)
Superville J.: L'escalier. Paris 1956. (F71/1957)

Wals K.: Frühe Epik Westeuropas und die Vorgeschichte des Nibelungenliedes. Bd 1. Tübingen 1953. (Beilage zur Zeitschrift für romanische Philologie. 95.) (51006-95)

Weisheit W.: Die Geländeklimate der Niederrheinischen Bucht und ihrer Rahmenlandschaften. Kallmünz Regensburg 1955. (Münchener Geographische Hefte. 8.) (432055-8)

Wellek R. & A. Warren: Theory of literature. New York (197323)
Wittmann B.: Europas Geschichte. Wien (1954). (127464)

Poljakom pomeni Varšava vsekakor več kot drugim prestolnicam njihove države. Varšava, to ni vse, kar se vidi, to ni le mesto ob Visti s parki, ulicami, palačami, gledališči in muzeji, rusovinami in na novo zgrajenim parlamentom, ne, to je mnogo več. Prestolnica je nekak simbol, rekel bi: najlepše, najzanimivejše in hkrati vse najbolj realno, stvarno, četudi ne vedno sončno današnje Poljske v malem je ta Varšava. Doživlja tega milijonskega mesta ostaja zato v zavesti poljskega človeka kot eno tistih, ki jih tudi dolgoletne vsakodnevne skrbi in malenkosti ne zaprejo se in ne zatemo. Zato, ker Varšava ni le običajno mesto, ker je mnogo več.

Vse ljudstvo gradi svojo prestolnico — ta velična parola je v veliki meri ostvarjena. Porušeno mesto, kjer so po herojski vstaji leta 1944 zljale in obsojale samo ruševine, ruševine in spet ruševine, je v letih po vojni mukami in z neprecenljivimi žrtvami ter odpuščeni po časi dobivalo nazaj svoje nekdanje poteze, svoj prejšnji obraz. Vse ljudstvo je sodelovalo pri obnovi, ki se ni in še ne bo tako kmalu končala. Toda vse to, kar stoji, kar spet živi in diha svoje novo življenje, je mogoče, obdobje, ki ga vredno Mrtvim herojem so postavili morala ni manjši heroji graditelji veličanstven spomenik — novo mesto, novo prestolnico, Mrtvim, sebi in vsemu svetu v ponos, a tudi v spomin ter svarilo pred novimi vojnami.

Pred mano je dvojica slik varšavskega Starega mesta. Na eni pogled na razvaline leta 1945, na drugi deset let kasneje, ko namesto ruševin bleste v soncu nove hiše, nataanko take, kakršne so stale nekoč, z enakimi fasadami, enakimi okraji, ornamentirani, ostrejši, le z modernizirano notranjostjo. Tak je skoraj ves del tako imenovanega starega mesta, najlepši del Varšave, taka je znamenita arhitektonska skladina in izredno učinkovita z zelo točnim imenom.

Novi svet. Človeku se ob bežni misli, koliko je vse to stalo naporov, žrtev, dela in denarja, zvrsti v glavi. Zrtev za prestolnico in za obnovo njenih do tak porušenih zgodovinskih in kulturnih spomenikov je bila ogromna, fantastična. Danes, ko to gledaš, je preprosto ne moreš ne dojeti in ne pravilno vrednotiti. Najbolje je še, da se prikloniš pred tem heroizmom, prikloniš v znak spoštovanja, ga uživaš in občuduješ.

Tako dejajo ne samo tujci, ampak tudi domačini. Občudujejo svojo prestolnico romarji iz vseh krajev Poljske, ki se povzpno v trideseto nadstropje ogromne »Palače kulture in znanosti Józefa Stalina«, občuduje kolega, ki z malo ironije govori, da se podarjenemu konju ne gleda na zobe in misli pri tem na Palačo kulture, dar Sovjetske zveze Poljakom, občuduje sifonar na cesti in tradicionalno obvezna prodajalca prav tako obveznih rož, drobna in stisnjena ob rob ploščin. Varšava, vstaja in obnova je hkrati tudi bogata tema za literaturo in film. Zadnje čase je s pridom uporabljal. Toda zdi se mi, da tega ni mogoče izraziti na tako prepričevalen način ne z besedo ne z sliko, da bi komurkoli lahko posredoval vse razsežnost, globino in pretresljivo moč doživljanja obnove Varšave. Treba je vedeti, občutiti z lastnimi očmi, pametjo in srcem.

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN

Unor na ladji »Caine«

Roman, ki ga imamo prevedenega, tudi pri nas, je prinesel Hermanu Wouku med ostalimi, pečinoma dolarskimi priznanji, tudi znano Pulitzerjevo nagrado. Velik uspeh je narekoval njegovo odsko in filmsko adaptacijo kot je to pač navada v Ameriki. Veliki oblikovalec filmske besede, režiser Edmard Dmytryk ni poposem izpolnil naših prevelikih pričakovanj. Fabula o njegovem filmu o »Unoru na Caine« je zreducirana o napeto vojno reportažo, ki jo nad toornim žanrskim poprečjem dviga le izredno zanimivo problem; človek — pojava disciplina. Obilje zunanji efekti, ki jih nudi podoba vojne in še zlasti vojne na morju, more negativno oplivati na globalno psihološko obdelavo posameznih karakterjev. Tem nevarnim čerem se avtorji filma niso uspeli preneči spretno umikati in film neredko plobe o plitkejših vodah koncesij manj zahtevnemu gledalcu. Iz obširnega romana je scenarist izbral vse prizore, ki jih filmska kamera lahko efektivno beleži. Pri tem pa sta si prišla v nasprotje preočiti namen povedati čim več in skromneje odmerjeni celuloidni trak. Tempo je v

ekspoziciji filma relativno počasen, proti koncu pa se dogodki odvijajo s pretirano naglico, ki gre čisto na škodo večje razumljivosti gledalcem, ki romana ne poznajo. Tako je osrednji, čeprav zaključni prizor sojenja brez dooma premalo poudarjen. Hkrati pa tudi nedomiselnost, statičnost. Vloga advokata Greenvalda je preveč zanemarljiva, da bi tudi tako kvalitetni igralec kot je Jose Fener mogel dovolj jasno prikazati pravičen razplet in epilog usod ljudi z U. S. S. Caine in moralno obsodbo pravega krivca dogodkov na njenem krovičnem poročniku Keeferja, ki je vsaj tak bojazljivec kot njegov kapitan, in so mu nenormalne razmere v odnosih med ljudmi le nov vir napetih situacij za njegovo veliki vojni roman bogat obet, da bo dolarjev več, čim več bo tudi sočlovekove nesreče v njem.

Nepozaben spomin si je s filmom zaslužil nedavno umrlí Humphrey Bogart, zares umetnik največjeje formate, ki je s psihološko posem detaljirano vlogo komandanta ustvaril nedvomno eno svojih najboljših filmskih stvaritev.

OSMA KNJIGA STRITARJEVEGA ZBRANEGA DELA

Kot 54. knjiga znane zbirke slovenskih klasikov, ki jo pod naslovom »Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev« izdaja Državna založba Slovenije v Ljubljani, je ta dni izšla osma knjiga Stritarjevega Zbranega dela, ki obsega mladinske spise »Pod lipo«, »Jagode« in »Zimski večeri«, pesmi, pripovedne spise, igroke, basni in povestice. Najbolj vir Stritarjevega pisanja

Libreto za novo Heleno je to pot napisal znani satirik Janusz Minkiewicz. Delo Offenbacha si je znova nabral sokov iz stvarnega življenja, v njem mrgoli dogodkov na račun sedanjih in malo preteklih političnih, kulturnih in gospodarskih razmer in osebnosti, je popolnoma aktualna, resnična Lepa Helena leta 1937. Tako nosi Abil generalne naslovke, da lahko takoj prepoznamo, na katerega, nedavno še tako strašnega maršala, to leti, v začetku poje ljudstvo Sparte k bogu velikemu Jotiu, dosti puščice pa prav tako ne segreji niti domačih ciljev. Ni čudno zato, da ljudje uživajo, privlačijo za vsak dovip, razumejo vsako vstopno, živo sodelujejo, poskajo, se navdušujejo, vstopnice pa so razprodane. Mislim da ne toliko zaradi spogledljive ostarele dame operete kakor zaradi ostrega jezika, s katerim stresa bodice na levo in desno. In to je razveseljivo.

Razmišljal sem o tem, ko sem se ponoči vračal po dokaj praznih ulicah v hotel. Svetlega nastojanja niso zmogli ne samotne sprejaje ob parkih ne vsiljena osvetljava Palače kulture, ki nekako na sodi v svojo okolico. Varšava, herojsko mesto, se mi je zdelo še lepše, še bolj pomembno in skromni prodajalec sifona na ulici, ki sem mu ostal dolžan deset grošev in mu jih ne bom mogel nikoli vrniti, mi je bil blizu in neskončno drag kar vsi oni, ki jih imam najraje.

T. Pavček

»Podarjen« Dom kulture

S P O T I P O P O L J S K I

Herojsko mesto - Varšava

Po tem doživljanju razumeš marsikaj. Gledal sem s Palače kulture na obširno ravnilo pod seboj, na velemost. Povsod se zljalo črne vrtnice ruševin, sledovi polastnega razdeljanja so še tako vidni. Stare zame je ne bodo tako kmalu zaceljene ne te na cestah, a še manj one v arhiv in zavesti ljudi. Tragični dogodki iz leta 1944, herojska vstaja z brezupnim koncem, to bo živelo v Varšavi in s Poljsko naprej. A v tem je poleg veličine tudi marsikaj grenkega in neodpušljivega.

NE ZAMERI, MICKIEWICZ

Ce hočeš v nekaj dnevih obiskati vse varšavske muzeje, ti kajpak kmalu poide kapa. Nemogoče je tudi vsaj le poskiliti skozi vrata vseh teh dvaindvajsetih stalnih razstavnih domov. Prisiljen si izbirati na srečo; odločiš se za razen glavnega narodnega muzeja z dvoranami umetnosti starega veka, srednjeveške, poljske, obče, ruske in sodobne umetnosti za muzej Mickiewicza.

Drugetna odločitev bi bila nemogoča. To sem vedel že prej, potrdila pa mi je to kasneje tudi vzorna ureditev muzeja, okolica tega kulturnega spomenika, čudoviti glavni trž v Starem mestu, kjer je vsaka stavba znamenitost zase, prepirčala lubezen do tega genija poljskega naroda, o kateri pričajo številni spomeniki, vedno nove izdaje njegovih del in uprizarjanje »Dziadov« v gledališčih.

Po dokaj ozki ulici, kjer obnavljajo katodralo sv. Jana in lepaki na vratih prošjo mladoletov za izgraditev cerkve za nove naprave, za posamezne kapelice itd., prideš na da bi stili, na širok, odprt prostor, zaridan z vseh strani s čudovitimi novimi stavbami. Odpre se ti glavni trg Starega mesta, lep, nov in ponosen. Vse do najmanjših podrobnosti, do kipev in ornamentov je obnovljeno po starih načrtih. Na tem koncu je muzej Adama Mickiewicza.

Muzej hrani bogato in obširno gradivo, nudi dober pogled v delo in življenje velikega pesnika. Prikazano gradivo od zemljevidov nje gove Litve in rojstnega Nowogrodca (v Sovjetski zvezi), del, ki jih je v mladosti prebiral rokopisov, pisem, mnenj o sodobnikih, knjižnih pesmi, fotografij, osebnih predmetov, porisov sodobnikov do številnih prevodov ter uglasbitev Mickiewiczovih del, je na moč zelo verno. Prikazuje ga kot enega največjih evropskih duhov, ki je raven velikanov, kot se Puškin, Lermontov, Goethe. Da je res tako, govore tudi polne velike omare, natrpane s knjigami in prevodi njegovih pesmi in pesnitev. Prevodi v vse svetovne jezike.

VARŠAVSKA LEPA HELENA

»Lepa Helena« že dolgo razburja, vabi, privlači in navdušuje Varšavce. Letos, po vojni prvič, od srede maja, ko je doživela premiero v opereti. Odziv občinstva je nenavadno velik. Pred tem so se toliko, bog ve čemu, navduševali le nad Beckettovim »Čakanjem na Godota«, o katerem se zdaj govore kot o visku lanske gledališke sezone.

Z Godotom nima Lepa Helena vsekakor nobene zveze, če odmislimo dejstvo, da so tudi ranjo vstopnice razprodane že nekaj dni vnaprej. To pa je tudi vse. Lepa Helena je namreč čiste vrste spetakulna dama, ki si ji pravi opereta. Da ne bo razočaranje tolikšno, redimo: rehabilitirana opereta.

Kaj torej privlači Varšavce v neveliko dvorano varšavske operete? Predvsem njena aktualnost. To se nemara čudno sliši, zlasti, če vemo, da je opereto Lepa Helena napisal Offenbach leta 1854 na libreto Ludvika Haleva in Henrika Methuena ob priliki pariske svetovne razstave. Libretista sta se namreč poslužila grške mitologije in s njo karikirala osebnosti in razmere drugega cesarstva, napravila sta torej aktualno satiro. In taka je Lepa Helena ostala do danes. Puščice so ostale, menjale o samo cilje.

Tradiciji aktualiziranja Lepe Helene se tudi o pot, v novi uprizoritvi leta 1957 niso odrekli. Kakor leta 1919 in pred to vojno 1938, ko e s dovipji in puščicami Lepa Helena zabavala n kritizirala tedanje vaskokratne razmere, tako ni ostala brez šala tudi sedaj. Reči je treba, da je ta čas izredno naklonjen, saj je nemalo stvari, ki so primeren in hvalešen cilj napadov in jih je v novem razmahu satire in burje v novih okoliščinah tudi mogoče zobezi brez vetjih pomelekov.

KNJIŽNA POLICA

STARA LJUBLJANA

Mestni muzej v Ljubljani je izdal kulturno zgodovinski oris dr. Josipa Mala »Stara Ljubljana in njeni ljudje«. Knjiga, ki jo je izdala Državna založba Slovenije in jo je opremil arhitekt Jože Plečnik, spada v serijo tistih del, ki naj bi bile nekakšne monografije za posamezne panoge zgodovinskega razvoja glavnega mesta Slovenije. Pred časom je že izšel prvi zvezek »Zgodovine Ljubljane«, ki bo obsegala tri knjige. V serijo monografij o Ljubljani pa spada tudi delo prof. dr. Milka Kosa »Srednjeveška Ljubljana« s topografskim opisom mesta in okolice. — Dr. Josip Mal je v svoji knjigi napisal prikaz kulturne zgodovine Ljubljane za srednji in novi vek ter ga zaključil s koncem 18. stoletja. V svojem delu, ki je bogato ilustrirano in ima resumé v nemščini, govori o življenju v Ljubljani, o delu in navadah starih Ljubljančanov, o boleznih in zdravju, igri in zabavi, o obrtnih, prometu in cestah, o hišah in njihovi opremitvi itd. Na koncu je podano mestno imenoslovje, s čimer je zaključena podoba življenjskega in kulturno-zgodovinskega okolja meščanov stare Ljubljane.

ANDRÉ MALRAUX: UPANJE

Pri Državni založbi Slovenije je izšel v prevodu Janeza Gradišnika roman znanega francoskega pisatelja Andréja Malrauxa »Upanje«. S tem romanom, ki kaže vse značilnosti Malrauxovega pisanja, je avtor uresničil svojo vizijo o bratstvu med ljudmi. Ta roman brez glavnega junaka ima v sebi neki polet in notranjo silo, ki žari iz vsega dogajanja in iz razpravljanja. Pred nami je en sam človek, ki doživlja resnično državljansko vojno v Španiji. Avtor je imenoval svoje delo »Upanje«, čeprav gre za obupen odpor proti premočnemu sovražniku, ki bo naposled zmagal, saj je knjiga posvečena Malrauxovim tovarišem iz bitke za Teruel. To upanje je nekaj globljega. Avtorjeve osebe v tem boju uresničujejo svojo človeško usodo. V nenehni in neposredni bližini smrti živijo globlje in odkrivajo se jim neznane podoče stvarnosti ali njih samih. Ker je roman napisan tako, da terja od bralcev precej dobro poznanje dogajanja med špansko državljansko vojno in pred njo, je knjigi dodan kratek pregled te vojne.

OSMA KNJIGA STRITARJEVEGA ZBRANEGA DELA

Kot 54. knjiga znane zbirke slovenskih klasikov, ki jo pod naslovom »Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev« izdaja Državna založba Slovenije v Ljubljani, je ta dni izšla osma knjiga Stritarjevega Zbranega dela, ki obsega mladinske spise »Pod lipo«, »Jagode« in »Zimski večeri«, pesmi, pripovedne spise, igroke, basni in povestice. Najbolj vir Stritarjevega pisanja

za mladino so bili njegovi spomini na domače kraje in na kmečko življenje. Tudi v teh svojih poznih knjigah je Stritar postavil klasične vzorce mladinskega slovstva in je zlasti vplival s svojim čistim domačim jezikom, ki ga ni zmozel nobeden od njegovih sodobnikov in učencev. Dragoceni so nekateri Stritarjevi Spomini, kjer se je v poslavljajočem se pisatelju tu in tam vnela živa umetniška iskra. Stritarjevo tesno sožitje z naravo je odprlo njegov pogled v živalsko življenje in v svojih basnih je znal zadeti tisto bistveno — življenjsko modrost in bridki humor. Knjigo, ki nadalje dopolnjuje Stritarjev literarni profil, je uredil profesor France Koblar ter ji tudi napisal obširne opombe.

SVET TIŠINE

V zbirki »Nova ljudska knjižnica«, ki jo izdaja Cankarjeva založba, je del programa posvečen razen lepovednim delom tudi poljudno znanstvenim, potopisnim in memoarskim

Drago Tršar: Baletka, 1954

spisom. Prva iz te literarne vrste, ki si med našimi bralci pridobiva vedno več prijateljev, je knjiga »Svet tišine«, v kateri francoska raziskovalca Cousteau in Dumas na zanimiv način popisujeta skrivnost podmorskega sveta. V knjigi, ki se beje kakor napet roman, nam avtorja pripovedujeta, kako se podvodni šport ribolov lahko razvije v znanstveno raziskovanje morskega dna, živalskega in rastlinskega sveta ter tako lahko postane posebna sfera naravoslovnega raziskovanja. »Svet tišine« nas nevsiljivo pouči o najrazličnejših tehničnih pripomočkih potapljanja, o čudovitem življenju rib, o dramatičnih borbah z morskim pošastmi, o usodi potopljenih ladij starega in modernega sveta. Številni fotografski posnetki krase knjigo, ki jo je prevedla Mara Puntar.

IZ ŽIVLJENJA SESALCEV

Založba »Mladinska knjiga« je izdala v svoji knjižnici »Prirada in ljudje« delo Mikolaja Zeila »Iz življenja sesalcev«. Nova knjiga nam pripoveduje o življenju sesalcev, ki so bili za človeka že od nekdaj velikega pomena. Lov in življenje sta prvega človeku omogočila vsakdanje življenje in nagel vzpon na poti napredka. Sesalci nam pomembijo še danes vsakdanjo hrano, obutev in druge potrebne stvari vsakdanjega življenja. Se danes, ko živimo v dobi tehnike, nam dajejo toplokrvni stiščarji razen glavne hrane in obutev v težko preživetih področjih tudi edino prevozno sredstvo. Avtor zanimivo pripoveduje o nastanku in razvoju sesalcev kot živalske vrste, nato pa obravnava sesalce po njihovem načinu življenja, najprej tiste na zemlji, sesalce pod površje, nato zemljo (opice in poljce), v zraku, v vodi itd., nato pa govori še o njihovi starosti, obrambi, zmiselnem spanju, neitvah, družinskem in socialnem življenju, o njihovi igri, razpisovanju itd. Na koncu je poglavje, ki govori o odnosu človeka do stiščarjev. Knjigo je ilustriral Zlatko Zel.

GEOLOGIJA

Geološki zavod v Ljubljani je izdal tretjo knjigo svojih razprav in poročil, v katerih s strokovnimi članki sodelujejo slovenski geologi. Knjiga, ki je izšla pri Državni založbi Slovenije z dokaženo zamudo, saj nosi letnico 1955, obravnava delo slovenskih geologov za leto 1954. In 1955. Na uvodnem mestu je poročilo o delu geološkega zavoda v Ljubljani za leto 1954, iz katerega je razvidno, da je zavodovo delo v tem letu napredovalo zlasti v rudarsko-geološki in gradbeno-geološki smeri. Zbornik obsega večje svetle razprave, ki imajo razen tega povzetek v nemščini ali angleščini. Knjiga je opremljena z mnogimi geološkimi kartami. Zaključuje jo poročilo o delu ljubljanskega Geološkega društva.

OBJAVE UNIVERZE

Osma številka »Objav Univerze v Ljubljani«, ki jih izdaja rektorat univerze, prinaša poročila o imenovanjih na univerzi in strokovna mnenja o imenovanjih, nato pa sledijo biografski in bibliografski podatki o kandidatih za univerzitetne učitelje in znanstvene sodelavce.

LEON AŠIM MLADIM BRALCEM

STONE
SELISKAR

POLŽEK POČASNE

Polžek Počasne je bil krasotec svojega rodu. Njegova hišica je bila izredno lepa in rumeno pro-gasta, on sam pa je bil od sile domišljav, ker je imel velike ro-ge, kakršnih noben drug polž ne. Bil je tudi strašno radoveden in ko je lazil po gozdu, se mu je zdelo, da gre vse to prepočasni.

»Tako nikamor ne pridem, a svet je velik!« si je mislil. »Ne rečejo mi zaman Počasne, saj tu-di človeku, ki počasi krevsa po svetu, pravijo, da je počasen ko polž, a to žali polževo čast.«

Polžek Počasne je zavistno gledal urno verigo ali pa mar-tinčka, kako se urno obračata po svetu in prišel je razmišljati, kaj storiti, da bi si hitreje ogledal svet in kako bi v hitrosti pre-kosil vse druge polže.

»Hišica je pretežka!« si je do-mislil. »Ali vlačil verigo svoje gnezdo seboj? Ali martinček svo-jo luknjo? Ali lisica svoj brlog? Kdo je še videl koga svoje stano-vanje na plečih s seboj nositi?«

Zlezel je iz svoje hišice, za-ničljivo jo je pogledal in vesel, da se je je iznebil, dejal:

»Zdravo, bajtica, zdaj sem la-hak kakor ptiček in uren kakor sapica!«

Pogumno in veselo jo je mah-nil po svetu. Čeprav je lezel še

je zakrivala praprot in polžek Počasne je veselo vzkliznil:

»Nič več ne vidim svoje hi-šice, sem že v drugi deželi!«

Prišel je lesti na drevo, da bi se razgledal po širnem svetu. Te-daj je v vejah nekaj zasumelo. Priletela je žolna, zagledala gole-ga polžka in šavsnila s kljunom po njem. Polžek Počasne se je ustrašil, da mu je srček obstal od strahu in tako strašno ga je zabolelo, da je omedlel in padel z drevesa v goščavo. Ko je prišel spet do sapa, je počasi, počasi pokazal roge in se žalosten oziral okoli sebe in si je mislil:

»Če bi imel hišico na sebi, se to ne bi zgodilo. Skril bi se v hišico in bil bi na varnem!«

Toda strah ga je kmalu popu-stil. Spet je postal predrzen in spet se je podal na pot.

»Kaj bi z bajto, samo v na-poto mi je!« si je dopovedoval.

In tako je začel v bližino ve-likega mravljišča. Velika črna mravlja je zlezla nanj in ga je včepnila v glavo.

»Ani!« je zastokal polžek Po-časne in se je zvil od bolečine. Zakotalil se je po travi in s te-žavo se je otresel mravlje. Ves trd od strahu se je zavlekel pod skalo in zavzdihnil:

»Če bi imel hišico na sebi, se to ne bi zgodilo. Skril bi se v hišico in nobena mravlja bi me ne mogla do živga.«

Tudi to pot ga je strah kmalu popustil. Spet je postal junaški in znova se je podal na pot.

»Kaj bi z bajto, samo v na-poto bi mi bila!« si je dopovedo-val.

Lazil je po skali in ker je na-šel slastno rdečo jagodo, si jo je privoščil.

»Eh, kako lepo se da živeti brez nerodne hišice!« si je mislil

in najraje bi zavriskal, a polži tega ne znajo. Ko se je tako obli-zoval, je pod njim nekaj zasumelo in ko se je ozrl, se mu je od groze stemnilo pred očmi. G-da, strašna kača se je pričela dvigati proti njemu. Od strahu je zdrknil po skali v globočino in sama sreča je bila, da je padel v

bila hišica zaprta in zdaj, ko je bil na varnem, je zavzdihnil iz vsega srca:

»Oh ti moja zlata hišica! Ni-kamor več ne pojdem brez tebe!«

globoko jamo, kjer ga kača ni opazila. Zlezel je pod korenino in se ni upal dihati. Kar slabo mu je postalo, tako se je bil ustrašil.

»Če bi imel hišico na sebi, se to ne bi zgodilo. Skril bi se v hišico in nobena kača bi se mi ne bilo treba bati.«

Toda polžka Počasna tudi to ni spametovalo. Brž ko ga je strah popustil, si je dejal:

»Iz gozda jo bom mahnil! Na travniku ni takih pošasti. Kot bi mignil, bom brez nerodne bajte na jasi.«

Travniki je bil pokošen, sonce je neusmiljeno peklo in polžek se je pričel dušiti od vročine. Ne-nadoma je nekaj zaprhutalo v zraku in že ga je pograbil jastreb s kremplji in ga odnesel pod nebo.

ZA PROSTO URICO

KRIZANKA »KUZEK«

- Vodoravno:
1. Psiček;
 2. obdobje;
 3. tuj izraz za redkost;
 4. nemški predlog;
 5. spremljevalec ognja;
 6. veznik;
 7. čutni organ.
- Navpično:
1. Glinasti izdelki;
 2. kemična prvina;
 3. sij;
 4. pritrdilnica;
 5. vrsta zemlje.

TRI PESMI

MOJCA VPRASUJE
Stric, zakaj ne maraš ti punčke
in vlaka in aviona?
Zakaj imaš le take knjige,
ki so brez slik
in tisto kislo pipo
namesto lizike, stric?

Stric, ne vem zakaj nikdar ne
pobožam, ne Murčka?
zakaj nimaš takih kitk,
kakor jaz, stric?

Stric, zakaj ne maraš medvedka
in vozka ne požiš po parku
in nočeš loviti metulja,
ki leta po travi?
Saj ni nič hud.

MRAVLJE ZIBLJEJO
Aja tutaja,
sestrice Maja
že sladko spi.

Zibelka trava
se poigrava
v vetru, šumi;

meseček v logu
v širokem se krogu
z zvezdicami orti.

Listje šepče,
zarja trepeče,
v polju nikogar več ni.

POLŽKI ZIDAJO...
Polžki zidajo bajte bele
brez vrat in lin
in dimnikov in soban.

Polžki zidajo bajte bele
vsak dan
dokler ne leže nočka čez plan.

Polžki zidajo bajte bele
pred starim gobanom za hrasti;
tam se bodo v hiške skrili,
da jim ji ne bodo mogli malčki
ukrasti.

PISMI IZ DOLIČA

Dragi tovariš urednik!

Ali se še spomniš, ko sem Ti pisal spis o filmu »Dolina miru« in sem Ti v tem pismu napisal nekaj grenkih o tem, da k nam v Dolič, ki smo bogo za hrbotom prihajajo filmi, ki že drugi na-nje pozabiti. Ti si to pismo ob-javil in jaz sem izrezal svoj spis iz »Ljudske pravice« in ga poslal »Vesni« v Ljubljano, ki razdelju-je filme. Čeprav mi je očka, ki je v Doliču operater, rekel, da iz te moke ne bo kruha, smo čez nekaj dni od »Vesne« že prejeli obvestilo, da dobimo film »Dolina miru«. Zato je očka rekel, da imam jaz pri »Vesni« protekcijo in bom moral od sedaj naprej naročevati jaz film za Dolič. Zato bom za drugo leto res jaz naročil filme pri »Vesni« in bova z oč-ekom prišla v Ljubljano. Ob tej priliki bi tudi Tebe rad prišel obiskat, da mi pokažeš, kako se tiskajo časopisi v tiskarni. Piši, kje naj Te poiščem.

»Vesni« se zahvaljujem, da so uslišali mojo prošnjo in nam po-slali film. Tebe, tovariš urednik pa prosim, pošlji en izvod tudi »Vesni«, kjer bo natisnjeno moje pismo. To v znak hvaležnosti. — Prilagam Ti tudi pismo moje se-strice Ovetke. Lepo Te pozdrav-lja

Hribar Albin, u. 4. r. osnovne šole v Doliču

Dragi urednik!

Tudi jaz sem gledala film »Dolina miru«. Jaz tudi imam punčko. Pazila bom, da ji sode-dov pes ne bo odtrgal glave. — Moja punčka nima ene noge. Utr-gala ji jo je mama, ko je z njo udarila po glavi Albina. V kino rada hodim. Najrajši gledam takšne filme, kjer plešejo, igrajo, pojejo in telovadijo. Te pozdrav-lja

Hribar Metka, 1 r. osn. šole v Doliču

Opomba urednika: Dragi Al-bin! Za obe pismi najlepša hvala. Vse bom tako uredil kakor želiš. Če me pa hočeš poslati v Ljub-ljano, vprašaj samo v uredništvu »Ljudske pravice«, pa Ti bodo povedali, kje me lahko srečaš. Lepe pozdrave obema — urednik.

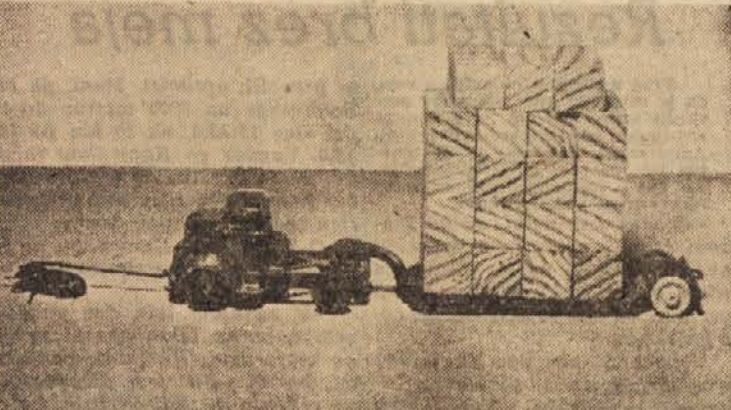
IZGUBLJENA MLADOST

Kje je gozdič, kje dolina,
moja draga domovina,
poprašujem koprneče,
iščem kraje svoje sreče.

O, da vem, kje je dežela,
kjer mladost mi je cvetela,
mrzlo pustil bi tujino,
pohitel bi v domovino,
spet bi srečen bil, vesel.

V sanjah le še zrem livade,
kjer sem živel dneve mlade.
V sanjah spet doma prebivam,
davno sreče spet uživam
in izgubljeno mladost.

Pelci Boris,
3. razred gimnazije,
Majšperk, Breg 9

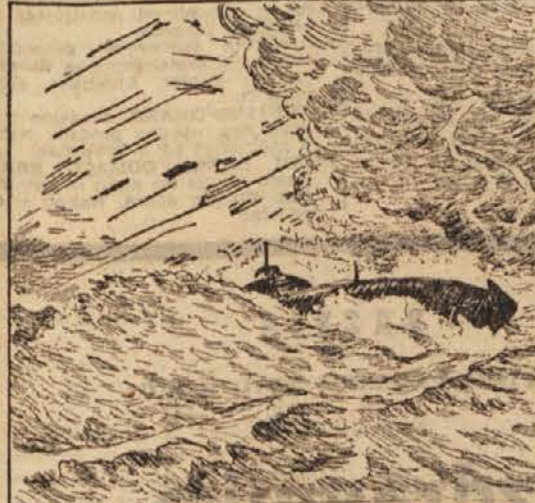

HROŠC-KORENJAK

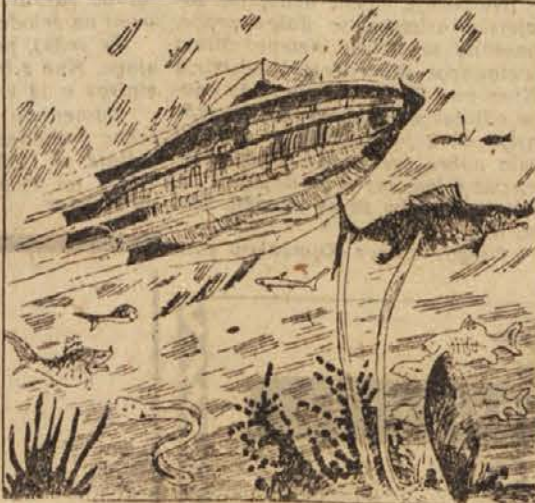
Po navadi pravimo, da je že kar močan tisti človek, ki dvigne in nese tako težko breme, kot sam tehta. V naravi pa imamo majh-ne živali, ki so v primerjavi s svojo velikostjo pravi korenjaki; tako na primer pelje tale hrošček na sliki breme, ki je 90-krat težje od njega samega. Če bi bil človek tako močan, bi lahko peljal 6,5 tone težki tovor

Modrijan v morskih globinah

Riše in piše
Vladimir Pirnat, dijak VII. r. gimn.,
Ljubljana

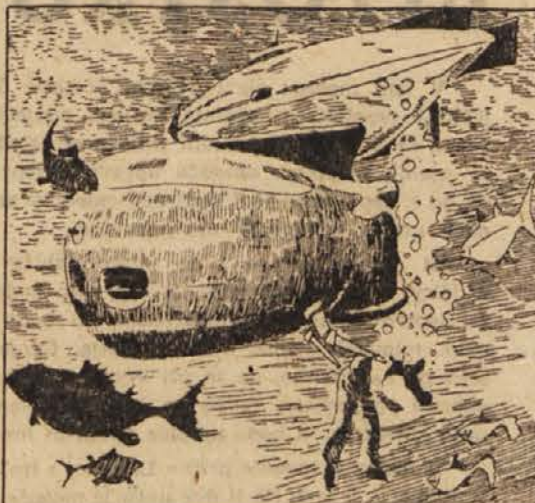
5. Obala se je komaj dobro skrila, že so se pojavili na obzorju grozeči oblaki. Grnenje in bliski so napovedovali nevihto. Pa Modrijan je le smehljaj. Ko so valovi začeli premetavati podmornico, je prijel za vzvod. Podmornica se je potopila. Obdal jo je naenkrat svet čudovitih oblik in večne tišine.

6. Modrijan je pogledal skozi lino, v kateri je več centimetrov debelo steklo branilo vodi, da bi vdrla v notranjost. Modrijan je imel pred očmi nenavaden prizor. Ribe vseh vrst in barv so se v procesijah sprehajale med neznansko lepim gozdom koral. Njegova pozornost pa je pritegnil nase skrivnostni dogodek.

7. Za kupom koral je namreč zagledal temno senco, ki je bila podobna človeškemu telesu. Obrnil je podmornico proti sumljivji senci. Opazil je, da je res človek. Vihar je neznanca najbrž razbil čolin in zdaj drsi v globine morja v gotovo smrt. Njegova sreča je bila v tem, da ga je za-gledal Modrijan.

8. Modrijan je skočil v svoje posebno pod-vodno vozilo »Bolha« in se z njim odlepil od podmornice. Hitro je priskočil nesrečnemu na pomoč. Z jeklenimi rokami, ki so bile pritrjene na »Bolhi«, je spravil neznanca v prostor, kjer je imel zrak pod pritiskom. In tako ga je rešil. S pogumom in svojimi pripravami.

DNEVNE NOVICE

NOCNA ZDRAVNIŠKA DEZURNA SLUŽBA

za nujne obiske na bolniškem domu od 20. do 7. ure zjutraj, ob nedeljah in praznikih ves dan.

Zdravstveni dom Center: dr. Kozak-Bizjak Vlasta, tel. 31-153, Poljanski nasip 12. V odsotnosti zdravnika klicati tel. LM 30-200.

Zdravstveni dom Bežigrad: dr. Naglas Marijan, Lavriceva 5a, tel. 31-283. V odsotnosti zdravnika klicati telefon št. 30-800.

Zdravstveni dom Šiška: dr. Pečovnik Božo, Cernetova ul. 31, tel. 22-831 ali 22-981.

Zdravstveni dom Rudnik: dr. Brcina Anton, Privoz 5, tel. 22-742. V odsotnosti zdravnika klicati telefon LM 20-300. V soboto dežurna služba že od 18 dalje.

Zdravstveni dom Moste: v dneih 26., 27., 29. in 30. avgusta 1927 dr. Debevec Rado, Ljubljana, ZD, Krekova ulica 5, tel. LM 30-300.

Cez dan opravljajo obiske bolnikov na domu vsi zdravniki ZD Moste.

GOSPODIJELI PRIJETNO PRESENEČENJE.

ISOL

ČISTILO ZA KOVINE IN STEKLO

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 31. avg. ob 20: Sofokles: »Kralj Oidipus«. Gostovanje Drame SNG v Kopru v okviru »Primorskih prireditvev«.

Nedelja, 1. sept. ob 20: Sofokles: »Kralj Oidipus«. Gostovanje Drame SNG v Piranu v okviru »Primorskih prireditvev«.

Drama SNG vabi vse statiste, ki sodelujejo pri Sofoklejevem »Kralju Oidipu«, da se udeležijo vaje, ki bo v petek, 30. avgusta ob 19. uri v Drami. S prvimi predstavami v letošnji predsezoni bo Drama SNG gostovala izven Ljubljane, in sicer dne 27. avgusta 1927 ob 20 v Mollerovo »Solo za moč« in »Izsiljeno ženitvijo« v okviru prireditve »Celje 1927« v Celjskem gledališču, v dneih 31. avgusta in 1. septembra pa v Kopru in Piranu s Sofoklejevimi »Kraljem Oidipom«. Gostovanje v Kopru in Piranu je organizirano v okviru »Primorskih prireditvev«. Obe predstavi bosta na prostem.

Nenadoma nas je zapustil nad vse ljubljani sinko in bratec

MITJA KOSI

Pogreb bo v petek, 30. avgusta 1927, ob 16. uri v Šoštanju.

Neotolažljivi: starši MATKO in FANI, sestra MOJCA in ostalo sorodstvo

Sporočamo žalostno vest, da je tragično preminil

ZDRAVKO STVARNIK

mesarski mojster, član delovnega kolektiva Kmetijske zadruge Šoštanj, član Zveze borcev ter UROJ, nosilec Reda za hrabrost in Reda zasluge za narod III. stopnje

Vestnega in dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Pogreb bo danes, 29. avgusta 1927, ob 16 v Šoštanju.

UPRAVA IN KOLEKTIV KMETIJSKE ZADRUGE ŠOŠTANJ

Uprava za ceste OLO Celje sporoča, da bo cesta št. III-157 od Podrede do Bistrice ob Sotli zaprta za ves promet zaradi popravila mostu od 23. avgusta 1927 do preklica. Preusmeritev prometa bo po cesti Kozje-Prelasko.

»ULTRAGIN« - sport krema je prvovrstna mastna krema. Tudi tvoja koža potrebuje hranilne snovi, ki jih vsebuje »ULTRAGIN« - sport krema.

»FLEX« dobiš pri trgovcu, kjer kupuješ za svoje gospodinjstvo. Zahtevaj »FLEX«, če hočeš kvaliteto. Idealno čistilno masno mazilo.

SOLSTVO

Vpisovanje v Glasbeno šolo za harmoniko in kitaro pri Svetu Svobode v Ljubljani, bo od 2. do 12. septembra vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 17. ure na Cankarjevi cesti 5/III. Začetek pouka bo 15. septembra.

Nižja glasbena šola Moste sporoča: Sprejemni izpiti za novo prijavitelne učence bodo v sredo in četrtek 4. in 5. septembra ob 10. do 12. in od 15. do 17. ure. Vpisovanje novih in starih učencev bo v petek in soboto 6. in 7. septembra od 10. do 12. in od 15. do 17. ure. Podobno uri so razvidne na šolski razglasni deski.

SOLA ZA UMETNO OBRT

Vpisovanje dijakov v 1.-5. letnik bo dne 15. septembra 1927 od 8.-12. ure. Redni pouk se prične dne 17. septembra 1927 ob 8. uri. Kasnejši sprejemni izpiti bo.

Ravnateljstvo

DOM TEHNIŠKE SREDNJE SOLE V LJUBLJANI

Sprejem gojencev prvih letnikov bo v ponedeljek, dne 2. septembra 1927, drugih in tretjih letnikov v torek, dne 3. septembra 1927, četrth letnikov in gojencev mojstrskih oddelkov bo v sredo, dne 4. septembra 1927, vsakokrat od 8. do 14. ure.

V Dom sprejemno dijakov prvih letnikov TSS in mojstrskih oddelkov, ki so bili o tem pisмено obveščeni ter dijak, ki so že lani stanovali v Domu in za leto niso bili odklonjeni.

Vsak gojenec mora prinesiti: nujno, jesensko obleko in perilo, pribor za osebno higieno ter vrečke za kruh, umivalni in čistilni pribor ter umazano perilo. Prav tako naj prinese vsaj gojenec copate, potrdilo staršev ali ustanove, ki ga podpisata, da bo redno plačevala ohranitev in za mesec vnaprej ter zdravstveno knji-

žico, potrjeno za en mesec, če so starši socialno zavarovani. Pri vpisu mora vsak vnaprej plačati enomesečno ohranitev v znesku 5300 dinarjev ter enkratno kavatjo din 500. Gojenci, ki bodo v celoti štipendirani ali podpirani od socialnega skrbstva, lahko namesto enomesečne ohranitve predložijo potrdilo podelitelja štipendije ali podpore, s katerim se obvezuje, da bo kril ohranitev stroške.

Gojencem ni dovoljeno jemati s seboj dvokoles, ker Dom nima prostora za shranjevanje.

Uprava

Mirija
LJUBLJANA

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ SEZONA 1927/28

Repertoarni načrt, iz katerega bomo izpili deset del za sezono 1927/28

Slovenska dela:

Emil Frelin: Vrnili se je (za proslavo 40-letnice oktobrske revolucije)
Branko Hofman: Zivljenje zmaguje
Alojz Ramec: Magda - Eventualna noviteta

Srbohrvatska dela:

A. Marodić: Operacija Altmarm
Makedonska dela:

Kole Časule: Veje v vetru (prvič v Sloveniji)

Cehoslovaška dela:

Josef Toman: Slovenska nebesa (prvič v Jugoslaviji, eventualna uprizoritev na prostem)

Svetovna klasika:

Goldoni: Sluga dveh gospodov (za proslavo 250-letnice Goldonijevga rojstva)
Shakespeare: (eno izmed komedij) - Kar hočete - Komedija zmešnjav - Ukročena trgovalka

Moderni svetovni dramatik:

Axelrod: Sedem let skomin
Harrison: Molčeca usta
Klabund: Praznik cvetočih češenj
John Steinbeck: Divji plamen (prvič v Jugoslaviji)

Lorca: Mariana Pineda

Fatrick: Plinska luč (prvič v Jugoslaviji)

Shelley: Izpriženka (prvič v Jugoslaviji)

Verneuil: Potovanje v Benetke

Mladinska dramatika:

S. Mladen: Skok, Cmok in Bistrot

Iz prejšnjih sezon bomo ponovili:

J. Lutovica: Dežurna služba

F. Roger: Trije fantje in eno dekle

V. Ertimirov: Ciovek, ki je videl smrt

A. Hopwood: Skandal

Vsak abonent bo videl deset del.

Razpisani je abonma za red, premijski, red srede, red četrtek, red sobota in red mladinski (trije).

Izven abonmaja bomo skušali nastudirati še: »Veder večer«, eksperimentalna predstava v krogu in večjo predstavo na prostem.

Prijave za abonma 1927/28 sprejemamo do 5. septembra 1927. Lanskim abonmentom pa so rezervirani sedeži do 1. septembra 1927, po 1. septembru sedeže oddamo.

Rezervacija abonmajev dnevno pri blagajni gledališča od 10. do 12. ure.

RADIO LJUBLJANA

DNEVNI SPORED ZA CETRTEK, DNE 29. VIII. 1927

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci - 6.30-6.40 Reklame - 6.40-6.45 Naš jedilnik - 7.10 Zabavni zvoki - vmes ob 7.30-7.40 Mladim poslušalcem o podnitcah - 8.05 Igrata prihalni gdebi JLA - 8.35 Drobne orkestralne skladbe - 9.00 Utrinki iz literature - 9.30 Plošča v ploščo - 10.10 Dopoldanski koncert - 11.00 Dober dan, otroci! - 11.15 Pesmi za naše male - 11.30 Danilo Svara: Odloimek iz opere »France Prešeren« - slovo od mladosti - 12.00 Zabavni koncert - 12.30 Kmetijski nasveti - 12.40 Aram: Hlačurjan: Maskerada, suita - 13.15 Četrte ure z ansamblom narodnih pesmi in plesov »Kolo« - 13.30 Orkestralni odlomki iz oper in baletov - 14.20 Sportna reportaža - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 Radijski roman - 16.00 Z našimi in inozemskimi solisti in skladatelji - 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku - 18.00 Zvonec Krškik: Več skrbni bolnim borcem - 18.15 Stanovljajo Radiji: Koncert za čelo in orkester - 18.45 Radijska univerza - 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov - 20.50 Tedenški notranje-politični pregled - 21.30 Drobci iz sodobne slovaške proze - 22.15 Moderna plesna glasba - 23.00 do 23.15 in 23.30-24.00 Oddaja za tujino.

II PROGRAM

za četrtek, dne 29. avgusta 1927
14.00 Operetna in lahka glasba - 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 15.15 Ljubljanska kronika in obvestila - 15.25-16.00 Richard Strauss: Tako je govoril Zarathustra, simfonična pesnitev - 22.15 do 23.00 Operni koncert.

DNEVNI SPORED ZA PETEK, DNE 30. VIII. 1927

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (pisan glasbeni spored) - vmes ob 6.30-6.40 Reklame - 6.40-6.45 Naš jedilnik - 7.10-7.40 Zabavni zvoki - vmes ob 7.30-7.45 Ciočabom - dober dan! (Gustav Striška: Ura s kukavico).

(8.00-11.00 oddaja na valu 202,1 m in 95,9 mHz)

8.05 Jutranji divertimento - G. Rossini: Seviljski brivec, uvertura - F. v. Suppe: Jutro, poldan in večer na Dunaju - A. Hacıaturjan: Lezginka - C. Saint-Seens: Labod - G. Fuccini: Arja Collina iz »La Boheme« - F. Bernardi: Scherzo - Hummel: Rondo favoriti - Mendelssohn: Scherzo v e-molu - V. Herbert: Pan Amereana - Lars-Larson: Pastoralna suita - 9.00 Utrinki iz literature - Pupil Džajakar: Rami in tuja dobrota - 9.20 Matija Tomc: »Stara pravda« (odlomki s koncerta Akademskoga pevskega zbora p. v. Radovana Gobca) - 10.10 V zabavni ritmu (Odlomki iz oper »Lucia di Lammermoor«, »Cavalleria rusticana«, »Boris Godunov« in »Mignon«) - 11.45 Mladinska povest - A. Dumas: Crni tulipan - 12.00 Mali koncert solistične glasbe - J. Brahms-Paganini: Variacije op. 35 - E. Chausson: Poeme op. 23 - F. Chopin: Etuda v a-molu - 12.30 Kmetijski nasveti - Jože Kečman: Pomnikljivost v prometu s semenskim blagom - 12.40 Igra Vaški kvintet, pojeta Božo in Miško - 13.15 Za vsakogar nekaj (spored zabavne glasbe) - 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 Pesmi slovenskih avtorjev poje tenorist Miroslav Brajnik, pri klavirju Marijan Vodopec - 15.55 Mojstri koncertnega odra - 22. Oddaja: Rudolf Serkin, Johann Sebastian Bach: Kromatična fantazija in fuga, Johannes Brahms: Koncert za klavir in orkester št. 2 - 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku - 18.00 Družinski pogovori - Vladimir Cvetko: Bolezen v družini - 18.10 Slovenske narodne pesmi pojeta vokalni kvintet »Anton Neffat« in ženski mariborski komorni zbor pod vodstvom Rajka Škočka - 18.40 Iz naših kolektivov - 19.00 Zabavna glasba: vmes reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Reinhold Glier: Bronasti jezdec, baletna suita (Prva izvedba v Radiu Ljubljana) - 20.45 Tedenški zunanje-politični pregled - 21.00 Igra orkestra George Melachro - 21.15 Oddaja o morju in pomorskih - 22.15 Bal-kanske igre v Atenah (reportaža) - 22.25 Igramo za ples - 23.00-23.15 in 23.30-24.00 Oddaja za tujino (Prenos iz Zagreba)

II program

za petek, dne 30. VIII. 1927
14.00 Od arje do arje - 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 15.10 Razgovor z volivci - 15.25 Zabavna glasba, vmes obvestila - 15.55-16.00 Ljubljanska kronika - 22.15-23.00 Nočni koncert: Anton Lajovic: Pesem jeseni - E. Bloch: Schelomo rapsodija za čelo in ork.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški barvni film

Upor na ladji Caine

Tednik »F. N. št. 34«. Predstave ob 15, 18 in 21. V glavni vlogi Humphrey Bogart, Jose Ferrer, Fred MacMurray in Van Johnson. - Ob 10 matineja istega filma. - Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 in od 14 dalje za matinejo pa od 9 dalje

KINO »KOMUNA«

Ameriški barvni film

»Bosonoga grofica«

Tednik »F. N. št. 34«. Predstave ob 15, 18 in 21. V glavni vlogi Ava Gardner, Humphrey Bogart, Rossano Brazzi in Edmond O'Brien. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje. Danes zadnjikrat!

KINO »SLOGA«: franc. film »Podzemlje Pariza«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri. Danes zadnjikrat.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film

Gola ostroga

Tednik. V glavni vlogi: James Stewart, Janet Leigh in Robert Ryan. Predstavi ob 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 17 dalje.

KINO »ŠISKA«

Ameriški barvni film

Nocoj bomo peli

V glavni vlogi: David Wayne. Predstave ob 16, 18 in 20 uri. Prodaja vstopnic od 14 ure dalje.

TOVARNA LETAL »UTVA« PANČEVO

razpisuje natečaj za

stalne poslovne predstavnike

v vseh republiških centrih v FLRJ

ki bodo opravljali vse posle pri plasiranju aluminijastih izdelkov za zgradbe, posredovali pri razgovorih s kupci, sklepali pogodbe in opravljali vse ostale posle komercialno-tehnične narave.

V poštev za natečaj prihajajo osebe, ki imajo stalno zaposlitev in lahko opravljajo tudi ta posel, s strokovno izobrazbo:

- inženir arhitekt
- starejši gradbeni tehnik ali
- ekonomist,

ki ima že izkušnje pri takih poslih

Interesenti lahko na svojo zahtevo dobe pri tovarni podrobnejše pogoje za prevzem tega posla.

Ponudbe s obsežnim življenjepisom in opisom dosedanjega dela pošljite sekretariatu tovarne na zgornji naslov najkasneje do 15. septembra 1927.

2719

Španska PLOŠČAD

LEONHARD GRIBBLE

Sobarica mu je izročila brzojavko. Pogledal je na uro in se nasmehnil: šest minut pred sedmo! Naglo je šlo, je ugotovil.

»Delajte stop poročilo čimprej stop Brawley že na delu.«
To je bilo vse, pa je najbrž kar zadostovalo, zakaj Parker se je zadovoljno nasmehnil. Porinil je stol bližje k ognju in se pogledal v knjigo z usnjenimi platnicami, ki jo je bil nekaj ur prej vzel v Gilesovi knjižnici.

John Parker je stopal po Kraljičini cesti. Namenjien je bil v Wyfordovo papirnico.

Vstopil je in vprašal po šefu. Mlad prodajalec ga je pogledal postrani, kakor da ga ocenjuje, ali bi mogel biti kak prodajalec brez dela in bi se ponujal za nižjo plačo. Pa se je brž pobliž, inženirski skozi vrata v ozadju in se takoj miril, poznal je tistih trenutkov je stal Parker pred trgovcem, čokatom možakarjem svezih lic. Trgovčev obraz je preletela senca, ko je prebral obiskovalčovo vizitko. Navsezadnje nima nihče pravi opravka s policijo. Iz odgovora na svoja previdna vprašanja je Parker razbral, da je Wyford že dolga leta oskrboval Gillespleja z vsemi papiinratimi potrebščinami. Tudi pisemski papir mu

je pošiljal, prav takšnega imajo v trgovini spet na zalogi.

»Da, gospod Giles je bil včeraj popoldne v trgovini, takole okrog pol petih.« Wyford ga osebno ni videl, ker je bil prav takrat na čaju gori v stanovanju. Gillesple se je nenadoma spomnil, da je pozabil napisati pismo. Mladi prodajalec mu je dal papir in ovitek, nato pa je Giles sedel za Wyfordovo pisalno mizo in z njegovim peresom napisal nekaj kratkega. S tem peresom, da prav s tem! Seveda je to pero komisarju na razpolago! Parker je načel s njim nekaj vrstic na papir in vse skupaj spravil v ovitek, ki ga je imel v zeleni mapi. Hvala lepa, stisk roke, na svidenje. Parker je v tej trgovini opravil. Stopil je v avtobus in se odpravil na policijsko postajo. Podčastnik Bride se je delal, kakor da obiskovalca ne pozna, očitno je tako ravnal po naročilu svojega predstojnika, inšpektorja Collinsa. Sedemnajst minut je trajalo preden je Parkerja pospremil stražnik v urad, kjer je sedel Collins za pisalno mizo in ob Parkerjevem vstopu niti ni dvignil oči z aktov.

»Dobro jutro, inšpektor.« je Parker prijazno začel. »Kakor vidim, imate pravkar v precepu zadevo Gillesple.«

»Res je, precej reči se je nabralo, tako da smo zdaj blizu rešitve.«

Parker ga je z zanimanjem pogledal, ta pa je nadaljeval:

»Ker se to tudi vas tiče, nič ne prikrivam. Imamo dokaze, da je bil Royston Gillesple v Sudleybottu prav tisti večer, ko je njegovega očeta doletela tako nenadna smrt.«

Komisar iz Scotland Yarde je bil v resnici presenečen. Mrzlično je preudarjal, kako bi iz-

vabil iz Collinsa še kaj več. Začel je kar s hvalilo: »Glej no, inšpektor, vam pa gre delo hitro od rok. Če se ne motim, imate za bregom še kaj več. Prav nič se ne bi čudil, če bi že...«

In je utihnil, ker je inšpektorjev obraz vidno potemnel. »Ne razumem vas prav, Parker.«

»No, no, inšpektor, nikar ne bodite preskromni! Saj že vidim, da veste, kje bo treba poprijeti!«

Inšpektor Collins se je odkašljal. Tale od Yarde torej priznava svoje sposobnosti, ga je prešinilo. »Veseli me, da imate o meni, hm, o nas tako dobro mnenje. Parker! Seveda je imam približno predstavo; seveda ni popolna, ker manjka še to in ono.«

Pogledal je Parkerja, temu pa se je zdelo najbolj prav, da pogleda v tla. In je vprašal: »Po vaši teoriji je torej bil Giles...«

»Umorjen!«

»To vsekakor, toda kdo ga je?«

»Sin, mladi Royston.« je odgovoril inšpektor Collins.

»Kaj pa pisma?« je hotel vedeti Parker.

»Pisma so ponarejena!«

»Niso, inšpektor.« je odgovoril Parker tako mirno, kakor bi govoril o vremenu.

Collins je stisnil obrvi. »Kaj naj to pomeni?«

je negotovo vprašal, Parker pa je namenoma počakal z odgovorom:

»Res je, tudi po mojem mnenju je bil Giles Gillesple umorjen, pravzaprav zadavljen...«

»Zadavljen?« Collinsa je kar vrglo s stola, ustnice so mu drgetale.

»Da, zadavljen,« je ponovil Parker. »Veste, pa ga ni sin.«

Collins se je sesedel. Nekaj motnega je bilo v njegovih očeh. »Toda... Jaz sem... Kdo neki ga je?« je hripavo vprašal.

John Parker je skomignil z rameni: »Tega ne morem povedati, za zdaj še ne.«

»Za hudiča, kdo...« je ušlo Collinsu, pa se je brž zbral. »Kako pa veste, da ga ni sin?«

»Ker so ga v Greystone pripeljali povsem drugi nameni.«

Avto in strela

Gostje so gledali, kako je Walter Gregory iz Evingtona v Angliji med nevihto skočil k avtomobilu in skušal zapreti šipe na vratih. V trenutku ga je zagrnila modrikasta luč, iz njegovih prstov pa so švigale iskre. Možu, ki ga je opazila strela, se ni nič zgodilo, le prepaden je bil potem kot 90-letni starček.

Največji letalski laboratorij

Minuli mesec so v Veliki Britaniji slavnostno odprli največje in najsodobnejše središče za letalske raziskave. Gradbeni stroški so znašali 30 milijonov funtov ali 50 milijard v našem denarju. Ta velikanski laboratorij za potrebe letalstva stoji v bližini angleškega mesta Bedford.

Diktatorjeva snubitev

Italijanski tehnik »Oggi« ob-
javlja spomine 67-letne vdove
bivšega fašističnega diktatorja
Mussolinija. V nadaljevanjih opi-
suje vdova nekatere intimne mo-
mente iz življenja svojega moža.
Takole je opisala čas, ko je žive-
la na vasi blizu Dovie, kjer je
bil Mussolini učitelj. Nikoli ni
omenil zakonske zveze, kar na
lepem je vdrl v hišo z revolver-
jem v rokah in rekel: »V samo-
kresu imam šest krogel, za vsa-
kega izmed vas v hiši po eno, če
mi ne daste hčere za ženo.«

Nemci so dali na trg nove fotografske aparate, v katerih je mo-
goče ob pritisku na gumb zamenjati črno-beli film s tistim za
barvne posnetke. Posnetek kaže novi aparat, katerega prednost
je med drugim tudi to, da se skoraj povsem skriva v široki dlani.

DOLGINI SO SE SESTALI

»Klub prekelj in dolginov« bo vložil
prošnjo za nekatere davčne olajšave

Pred dnevi se je zbralo v
Hamburgu več sto kaj čudnih
gostov. Bili so sami velikani,
saj je merila najmanjša žen-
ska 180, najmanjši možki pa
190 cm. Vsi ti dolgini so člani
nemškega »Kluba dolginov in
prekelj«, ki so ga ustanovili
pred štirimi leti v Münchenu
in šteje zdaj že 1100 članov.
Na redni letni občni zbor so
prišli tudi prav nič manjši
delegati iz nekaterih sosednjih
dežel.

Zakaj so se zbrali ljudje, h
katerim mora vsak izmed nas
»navadnih« zemljanov pogledati
navzgor, če hoče govoriti z njimi?
Kar predstavljajte si, da merite
štiri centimetre manj kot dva
metra! Prav toliko je merila naj-
višja udeleženka, ki je prišla na
zborovanje iz Kiela, najvišji
moški pa je bil iz Kassela in je
meril 224 cm.

Predvsem bi radi ti velikani
dosegli določene davčne olajšave;
statistični podatki namreč pove-
do, da potrošijo dolginke po-

vprečno po deset odstotkov več
za prehrano kot njihove manjše
vrstnice, pri moških pa je ta od-
stotek še za polovico višji. To je
že precejšen izdelek, da sploh ne
omenjamo občutnih »nadnormal-
nih« stroškov za obleko, perilo in
čevlje.

Na občnem zboru so ugotovili,
da finančno ministrstvo doslej še
ni pokazalo razumevanja za več-
je potrebe dolginov. Pripravili so
novo, »argumentirano« poročilo,
ki ga bodo naslovili na pristojni
urad. Če tudi to ne bo zaleгло,
bo klub v imenu svojih članov
vložil tožbo, s katero bo skušal
prodati do najvišje državne
ustanove.

Po mnenju nemškega »Kluba
prekelj in dolginov« naj bi kon-
fekcijska podjetja mislila tudi na
te državljane, industrija pohištva
pa naj bi izdelovala določene od-
stotek svojih proizvodov v »nad-
naravnih« velikosti. Tudi v uradih
imajo dolgini za običajnimi pisal-
nimi mizami večne težave, ker ne
morejo udobno iztegniti nog, pa
tudi sicer morajo žetiti sključeni
na prenzkih stoli.

In še o nečem so se pomenili
nemški dolgini na svojem občnem
zboru. Vojaški obvezniki so pod-
pisali prošnjo, naslovljeno na mi-
nistristvo za vojsko, ki naj bi dol-
gine zbrala v posebnih enotah.
Najraje bi postali topničarji ali
stražarji vojaške policije. S tem
hočejo doseči, da bi se vojaška
oprema in uniforma v teh enotah

prilagodili njihovim večjim po-
trebam, pa tudi za hrano bi bilo
lažje, ker bi imelo vojaško povelj-
stvo vse dolgine skupaj. Razen
tega bi se ognili tudi neprijetne-
mu občutku, ki ga človek ima,
če ga kar naprej ogovarjajo:
»Hej, ti preklejal! Da, da, tebe
mislim!«

Pri Barceloni je bilo pred kratkim
evropsko prvenstvo v smučanju
na vodi. Prvakinja je postala Ita-
lijanka Pjera Castelvetti, prvak
pa Francoeur Jean Muller, ki ju
vidite na sliki

Obzirna poslušalka

V času, ko so Harry Belafonte,
Elvis Presley in podobni pevc
plesalci poglavitni junaki »gene-
račje rock and rolla«, preseneča
ugotovitev, da so v minulih sed-
mih letih prodali po vsem svetu
nad milijon gramofonskih plošč s
posnetki slovitega pianista Ar-
thurja Rubinstein.

Rubinstein je začel igrati na
klavir, ko mu je bilo komaj tri
leta, s petimi leti je že prvič tri-
no nastopil, v petdesetih letih pa

je imel v skoraj vseh deželah po
svetu okoli 6000 koncertnih nasto-
pov. Glasbenik, ki sodi med naj-
večje mojstre glasbene umetnosti,
je zelo priljubljen tudi kot spre-
ten in duhovit kramljáč. Takole
pripoveduje o enem izmed svojih
koncertnih nastopov:

»Tisti večer sem čutil, da sem
razpoložen bolje kot kdaj koli.
Ze med nastopom sem razmišljal,
kaj bom zaigral za dodatek. Po
odzivu občinstva sem čutil, da
bom moral zaigrati še kakih pet
skladb. Ko sem zaključil napove-
dani program, se je razleglo po
dvorani silovito ploskanje z nav-
dušenimi klici. Stopil sem z odra,
potem pa sem se čez nekaj tren-
utkov vrnil, da bi se iznova pri-
klonil. Presenečen sem opazil, da
se je začela dvorana prazniti. Z
dodatkom torej ni bilo nič. Poza-
nimal sem se za vzroke. Povedali
so mi, da je vzkliknila takoj po
mojem nastopu ena izmed naj-
bolj navdušenih poslušalk: »Ni-
kar ne ploskajte več! Ne mučite
umetnika! Mar še niste dobili do-
volj za denar, ki ste ga dali za
vstopnice?« — Občinstvo je razu-
melo in je začelo odhajati. Rubi-
nstein pa je svoji oboževalki kas-
neje le dopovedal, kako radi se
umetniki odzovejo pozivu, naj
zajgrajo še kaj posebej...

V Bodensko jezero je pred tedni
strogavilno letalo švicarske le-
talske družbe. Nedavno so ruše-
vine dvignili s posebnim žerjav-
vom, da bi po njih ugotovili
vzroke nesreče. V razbitinah so
našli truplo pilota Piera Cherve-
ta, tragični tovor pa je pri prevo-
zu v Romanshorn, kjer bodo pro-
učevali vzroke, krasila švicarska
zastava s šopkom cvetja

Opomin

V občinski pisarni francoske-
ga mesta Troyes je čakal ženin
Albert Marchall na matičarja, da
bi registriral mlado zakonsko zve-
zo. Medtem ko sta nevesta in že-
nin klepetala pri steni, je padla
ženinu na glavo težka slika in ga
močno poškodovala. S hudimi po-
škodbami na glavi so ga prepe-
ljali v bolnišnico. Slika je tehta-
la 35 kg.

Na milijone podobnih planetov?

Profesor harvardске univerze
George Wald je dejal, da je po
mnenju znanstvenikov v vsemir-
ju na desetine milijonov plane-
tov, ki so podobni zemlji. Po nje-
govem mnenju je na večini iz-
med teh planetov življenje prav
tako razvito kot pri nas, le da je
morda na različnih razvojnih
stopnjah.

Prei svetilničar: »Saj ne bo
dolgo, Fred! Kmalu bom po-
pravil luč...«

Drobne ZANIMIVOSTI

NOV ELEKTRONSKI MIKROSKOP

Neko francosko podjetje je
izdelalo nov elektronski mikro-
skop, ki lahko poveča do 100
tisočkrat. Ze do prihodnjega
leta bodo dobili te aparate šte-
vilni pariški raziskovalni labo-
ratoriji.

KADILCI PIPE IMAJO PREDNOST

Pri opravljanju gospodinj-
skih del so baje znatno spret-
nejši in manj živčni tisti mož-
je, ki kadijo pipe; vsaj tako
so pokazali rezultati ankete
med ameriškim gospodinjami.
Na anketna vprašanja je odgo-
vorilo 3000 žena. Nad 64 od-
stotkov jih je dalo prednost
»piparjem«. Le v enem oziru
so zavzele gospodinjke negati-
vno stališče do moških, ki ka-
dijo pipe: niso pripravi na ču-
vanje otrok.

SIN V VOJASKEM NAHRBTNIKU

Stražar pred vojašnico v Ita-
lijanski Carrari je bil zelo
presenečen, ko se je vojak
Marchi vrnil z dopusta z do-
jenčkom v nahrbtniku. Vojak
je kmalu razložil vso reč: ko
sta se z ženo na postaji poslav-
ljala, je vzel še enkrat v na-
ročje dva meseca starega sin-
ka, da bi ga poljubil. Vlak je
potegnil tako naglo, da žena
ni več mogla vzeti dojenčka.
Z naslednjim vlakom se je
pripeljala Marchijeva žena po
dva meseca starega »vojaka«.

V 13 MESECIH PET OTROK

V francoskem kraju Mase-
nil se je zgodilo nekaj nena-
vadnega: v 13 mesecih je rodi-
la kmečka gospodinja pet
otrok, in sicer najprej dvojč-
ke, nato pa trojčke.

DIAMANTNO ZOBORVJE

Pariški zlatar Armand Clai-
re izdeluje umetno zobovje za
Abdullaha Zevina, jemenskega
šejka. Arabski vojvoda je na-
ročil umetno zobovje, v kate-
rem bo vsak zob okrašen z
diamantom. Da bo res vse v
redu, sta zlatarju priskočila na
pomoč dva zobarja.

NESREČA V BOLNIŠNICI

Natakarica Isabell Shaffer iz
Morgentowna v ZDA je vložila
tožbo proti neki bolnišnici za
odškodnino 25.000 dolarjev. V
bolnišnici so ji z rentgenskim
aparatom snemali kostolom na
roki, pa je padla s stola in si
zlomila nogo.

FARUKOVE SKRBI

Debelušni bivši egiptovski
kralj Faruk je naročil pri ne-
kem ameriškem skladatelju
jazza posebno skladbo »Rock
and Roll«. Po ritmu bo Faruk
vsako jutro telovadil, da bo
shujšal.

STARI GRESNIK

V italijanskem kraju Lodi je
moral neki mehanik plačati
odškodnino za dozo, ki jo je
ukradel leta 1943 ob Donu.
Okradeni kmet se je pritožil
pri »poveljstvu italijanskega
polka, zaradi naglega umika pa
prošnjo niso ugodili. Po štiri-
najstih letih je zdaj moral me-
hanik plačati odškodnino.

NAVDUŠENI KAZNJENEC

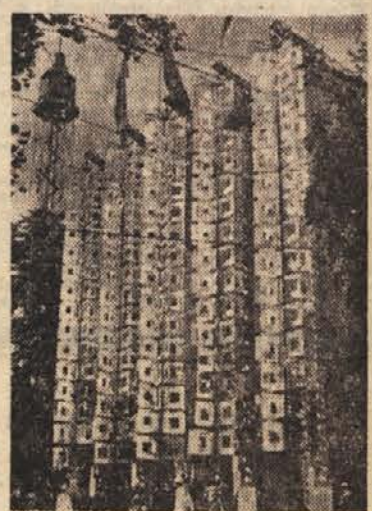
Norman Smith, bivši guver-
ner v Burnli, je imel pred krat-
kim predavanje v winches-
skih zaporih. Po predavanju se
mu je približal eden izmed
kaznjenecv: »Če bi bil vedel,
da ste tako dober govornik, bi
vam leta 1949 prav gotovo ne
ukradel avtomobila.«

ŠELE ZDAJ IMA DOKAZ

Annemarie, 17-letna dekle iz
Baden Badena, je šele pred
dnevi lahko rekla, da je tudi
»uradno« rojena. Imela je celo
vrsto težav, preden je dokaza-
la svoje rojstvo, vse to pa za-
radi birokracije in malomar-
nosti staršev, ki so v velikem
vzmetrjenju pozabili prijaviti
njeno rojstvo pri krajevem
matičarju.

Kako piha veter, se človek vpra-
ša ob pogledu na zastavi, ki vi-
hrata v nasprotni smeri. Pomi-
slili bi na sleparijo, vendar lahko
potrdita verodostojnost posnetka
ministra Švedske in Norveške, ki
sta se šla v Klitterhusu Angel-
holmsu na Švedskem. Vzrok je
prav gotovo višinska razlika v
položaju obeh zastav, ker je vle-
kel veter blizu morske obale pri-
teli v eno, nad slemenom eno-
nadstropne stanovanjske hiše pa
v drugo smer

V Milanu je bila pred kratkim
razstava moderne umetnosti in
arhitekture. Posnetek kaže vhod
v razstavne prostore

Ljudje imajo svojevrstne domi-
slike in se poročajo na kaj nena-
vadnih krajih. Tako sta si izbrala
italijanska bolnišnica sestra Anto-
nietta Santonastro in njen ameri-
ški ženin italijanskega rodu Joe
Mastronardi za »poročni urad-
reševalno postajo v newyorškem
pristanišču, prvi poljub kot mlado-
poročence pa sta si dala skozi
rešilni pas na italijanskem par-
niku »Augustus«, kjer je Antoni-
etta v službi

Antični sladokusci

Kuharska spretnost ali,
če hočete, umetnost je prav
tako stara kakor ogenj. Na-
stala je tistega dne, ko je
prazgodovinskemu človeku
prvič prišlo na misel, da je
približal ognju kos mesa.
Vodo so ljudje najprej grel
v votlem kamenju, šele
mnogo kasneje so začeli
izdelovati posodo iz žgane
ilovice. Tako se je začelo.

Grki Homerjevega časa še
niso poznali drugega kuharske-
ga strokovnjaka kakor »magei-
rosa« ali peka, ki pa je moral
znati pripraviti tudi nekatere
preproste kuhane jedi. Kmalu
pa so postali veliki sladokusci.
Ze v drugem tisočletju pred na-
šim časom so se pojavile prve
kuharske bukve: recepte so pi-
sali na posušene tablice. Jedit
so kuhali v bronastih posodah,
kolli pa so bili po navadi sre-
brni. Vino so hranili v amforah
iz ilovice, pili pa so iz lepo iz-
delanih kovinskih bokalov.

BOGATI JEDILNIKI

Prebivalci antične Grčije so
jedli malone vse jedi, ki jih
poznamo in cenimo še zdaj, med
njimi celo kaviar. Bili so veliki
ljubitelji školjk, žitih, pečenih
ali kuhanih, ki pa so jim oselej
dodajali poper, kumino in dru-
ge začimbe. Med jajci so naj-
bolj cenili pavja, jedli pa so jih
sveže. Za posebno poslastico so
peljale pečene solinske noge,
jetra divjih prašičev in očiče
glave s smokvami. Jedli so tudi
golobe, perutnino vseh vrst in
razno divjačino, ki so jo pri-
pravljali z medom in rožmari-
nom. Takratni grški gozdovi so
bili polni divjih prašičev, na
otoku Melosu pa so živele naj-
boljše divje koze antične dobe.

Grški sladokusci so poznali
tudi najboljše vrste morskih rib
in rakov. Zelo so cenili postrni-
no ter so na primer pridelovali
okoli 20 vrst kumar in poznali
blizu 100 vrst gob. Med sadjem
so bile posebno znane smokve
in grozdje z Nikostrato, debele
hruške in jabolka z Ebeje ter
trnje in lešniki z Naksosa. Med
vsemi jedmi pa je bil najbolj
tmeniten kruh, ki je bil bel ka-
kor sneg, posušenega pa so pro-

dajali v daljnih deželah Evrope
in Azije. Grško vino je bilo tako
močno, da so mu morali doda-
jati morskovo vodo.

OB JEDI TUDI GLASBA

Pri kosilu so starogrški bo-
gataši obvezno poslušali glasbo,
ki so jo izvajali izbrani godci.
Med slavnostnimi kosili so pri-
rejali tudi nastope plesalcev in
seveda plesal, svojo umetnost
pa so ob takih priložnostih po-
gosto razkazovali tudi akrobati.

Rimljani so v kuharski spre-
tnosti znatno presegli Grke. Naj-
bolj znameniti rimski sladoku-
sec je bil Lukul, ki je zapravil
vse imetje, ko je pošiljal pose-
ne odprave v ose dežele teda-
njega sveta, da so tam iskale
recepte za najbolj okusne jedi.
Nič manjši sladkousec ni bil
Heliogabal, ki je svojim gostom
postregel med drugim z mo-
žgančki 600 nojev. Med večer-
jami v Neronovi palači se je
odpirala streha, na goste je pa-
dal pravcati dež cvetja.

LED IN SERVIETE

Za časa Cezarja in drugih
rimskih cesarjev so jedli pravi-
loma leže. Na pojedinah so naj-
prej pili sladko vino, šele zatem
so se začeli mastiti. Kosilo se je
končalo s sladkami in s sladka-
nim sadjem. V imenitnih hišah
ni nikoli primanjkovalo ledu,
ki so ga prinašali s planin.
Rimljani so tudi prvi začeli
uporabljati serviete, čeprav so
jedli s prsti. Uporabljali so po-
dpe, in sicer so si eno pritezali
okoli vratu, v drugo pa so si
brisali prste.

Med vsemi jedmi je najbolj
slovela nekakšna kaša iz peč
oršč žita, rekli pa so ji »pul-
mentum«. Vendar so Rimljani
najbolj cenili juhe. V antičnem
Rimu so pojedli toliko mesa,
da so večkrat s posebnimi za-
konit skušali omejiti prodajo.
Takrat je prišlo o modu tudi
oslovskega mesa. Pozneje so za-
čeli pripravljati in se navduše-
vati nad takšnimi posebnostmi,
da je vse skupaj postajalo že
neokusno. Naposled so bogati
Rimljani glede jedi postali že
bolj snobij kakor pa resnični
sladokusci.

Za dobro voljo

JAKSIČEVE MISLI

Znani pesnik Djura Jakšić je
zadajal precejšnje skrbi uredni-
kom listov, ker je pozno pošiljal
rokopise. Nekoč ga je obiskal
urednik. Jakšić je bil zelo zami-
šljen.

»Kam pa si se tako zamislil,
Djura? Dinar ti tam, če mi po-
veš, kaj si mislil!«

»Ni vredno niti dinarja.«

»No, na kaj si mislil?«

»Nate, dragi prijatelj,« se je
nasmehnil Jakšić.

Prei svetilničar: »Saj ne bo
dolgo, Fred! Kmalu bom po-
pravil luč...«

PISATELJ IN PISAR

Leta 1910 je moral književnik
Ivan Kozarac k vojakom. V Kar-
lovcu se je javil v četni pisarni,
kjer ga je sprejel nemški pod-
oficir, ki je slabo govoril hrvat-
sko.

»Kaj ste po poklicu?« ga je
vprašal.

»Književnik sem,« je odgovoril
Kozarac.

Podoficir ni razumel pomena
te besede, zato mu je Kozarac
skušal razložiti, kaj pomeni be-
seda pisatelj.

»Ah, tako,« je rekel podoficir,
»zdaj pa razumem: knjigovodja
in pisar. Prišli boste v pisarno
našega polka.«

SVOBODNE VOLITVE

Francoski vojskovodja Saint-
Yier je sklical pred volitvami Na-
poleona za dosmrtnega francoske-
ga konzula veliko zborovanje, na
katerem je med drugim dejal:

»Vojaki! Ljudstvo naj odloči,
ali bomo izvolili generala Bona-
parta za dosmrtnega francoskega
konzula. Nikakor nečem vplivati
na vas, povsem prostovoljno se
morate odločiti. Eno pa vam po-
vem: lastnoročno bom ubil preve-
ga, ki ne bo volil generala Bona-
parta.«

»Zena tako rada plete, da vso
sih pozabi na pravo mero...«

»Mar res ne boš nikoli poza-
bila, da si pred poroko delala v
tovarni ribjih konzerv?«